

T E D N I K

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA

Leto XXV. št. 23

Ptuj, 22. junija 1972

Cena 0,70 din

Kako dolgo bomo še kreditirali razvitejše?

Komite občinske konference ZKS Ptuj je na razširjeni seji, dne 19. junija 1972, ki so ji prisostvovali predstavniki občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij, razpravljal o oceni družbeno-ekonomskega in političnega položaja v ptujski občini. Na seji je sodeloval tudi Peter TOS, predsednik komisije za samoupravljanje pri CK ZKS. Predlog politične ocene je bil napravljen na pobudo CK ZKS - z namenom, da kar najbolj celovito oceni uresničevanje sklepov in stališč Zveze komunistov na območju vse Slovenije.

Osnutek ocene, ki jo je pripravila delavska skupina članov komiteja, so na razširjeni seji ocenili kot realen in kritičen prikaz dejanskega stanja na vseh področjih gospodarstva in družbene dejavnosti v ptujski občini, dodali pa so še nekaj pripomb in dopolnitev. Na kratko povzemamo nekaj podatkov in stališč iz ocene:

GOSPODARSKE DEJAVNOSTI

V družbenem sektorju gospodarstva je v ptujski občini 36 samostojnih delovnih organizacij in 38 dislociranih enot podjetij s sedežem zunaj naše občine. Zasebni sektor zajema nekaj nad 11.000 kmetijskih posestnikov, 310 obrtnikov in 52 gostilničarjev. Podatki kažejo na razdrobljenost in več ali manj na kmetijsko obeležje. Na območju občine je zaposlenih okrog 12.000 občanov, okrog 1.300 se jih vozi na delo v druge občine, v tujini pačasno dela 4.134 občanov. Kmečkega prebivalstva je še vedno dobrih 42 odstotkov. Družbeni sektor ustvari 79 odstotkov družbenega proizvoda, od tega samo industrija in kmetijstvo 75 odstotkov, zasebni sektor pa le 21 odstotkov. Naročni dohodek na prebivalca znaša okrog 7.000 din, kar je za celih 40 odstotkov pod republiškim povprečjem in smo med slovenskimi občinami na 50. mestu. To je tudi pogojevalo, da smo uvrščeni med manj razvite občine. Čeprav si zaradi tega nismo delali prevelikih iluzij, vendar pričakovanih rezultatov ni. Krepko bo treba zastaviti lastne sile za hitrejši razvoj.

Nosilci nadaljnega gospodarskega razvoja so predvsem na področju kmetijstva, kjer bo nujno vezati kmetijsko proizvodnjo na predelavo in za to zgraditi potrebne obrate. Kovinsko-predelovalna industrija se bo morala vezati na tehnološko razvitejšo partnerje zunaj občine, obenem pa se tudi sama bolj povežati. Industrija aluminija že predvideva širitev proizvodnih zmogljivosti, predelavo aluminija in vzporedno proizvodnjo, prav gotovo

pa bo morala pritegniti sorodne dejavnosti iz drugih krajev.

Podatki za prve 4 mesece letošnjega leta na področju gospodarstva niso posebno spodbudni. Dejanski obseg proizvodnje se je povečal le za 1 odstotek, brez TGA za 5 odstotkov. Celotni dohodek se je povečal za 37 odstotkov (predvsem zaradi cen), materialni stroški so porasli za 31 odstotkov, sredstva na žiro računih pa so se zmanjšala za 25 odstotkov v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta. Osebnih dohodkov so se povečali za 10 odstotkov glede na lanske leto poprečje.

Ptujsko gospodarstvo je grajeno preveč na kooperantski osnovi. V sedanjih gospodarskih situaciji so blagovno-denarni tokovi vedno v škodo manj razvitih. Po zadnjih podatkih ima ptujsko gospodarstvo skupaj z banko za okrog 110 milijonov dinarjev več upnikov kot samo dolguje drugim. To pomeni, da naše pasivnejše območje kreditira bogatejše. Če se bo tako nadaljevalo, bo bogat vsako leto bogatejši, revno območje pa siromašnejše.

NEGOSPODARSKE DEJAVNOSTI

Gospodarska nerazvitost ima materialne posledice na področju negospodarskih dejavnosti. V skupini manj razvitih občin imamo v ptujski občini najnižjo proračunsko potrošnjo na prebivalca in najvišji odstotek soloobveznih otrok - 14,7 odstotka (pa tudi najvišje število socialnih podpirancev, nekaj nad 1.200 občanov).

Na področju šolstva, otroškega varstva in zdravstva je izredno pereče pomanjkanje prostora in tudi kadrov. V Ptuj je nujno bolj razviti srednje šolstvo. Uresničitev teh potreb zahteva ogromno denarja.

Opozoriti je treba tudi na komunalno opremljenost posameznih krajev, zlasti na cestno omrežje, saj ima to znaten vpliv na nadaljnji gospodarski in kulturni razvoj posameznih območij. V zadnjih letih so v občini in v krajevnih skupnostih močna prizadevanja za asfaltiranje cest. Občani sami prispevajo precej denarja, zlasti v letošnjem letu so bila zbrana znatna sredstva za asfaltiranje krajevnih cest.

KADROVSKA POLITIKA

Analiza kadrovske strukture zaposlenih kaže, da imamo v ptujski občini zaposlenih kar 27,8 odstotka nekvalificiranih delavcev, 18,5 % polkvalificiranih, 25,8 % kvalificiranih in 6,7 odstotka visokokvalificiranih delavcev. Z višjo šolsko izobrazbo je 2,5 odstotka, z visokošolsko izobrazbo pa le 2 odstotka zaposlenih. Za hitrejši

gospodarski in družbeni napredek pa je najpomembnejša kadrovska struktura. Brez strokovno sposobnih ljudi ni uspešnega razvoja, taki ljudje pa so nam vsa leta po vojni odhajali drugam, kjer so jim nudili boljše pogoje. Tudi pomanjkanje stanovanj je eden od vzrokov, da odhajajo kadri drugam.

Za izboljšanje kadrovske sestave zaposlenih je bilo v zadnjem obdobju že precej napravljeno s štipendiranjem. Problem pa je v tem, kar je značilno za vsa manj razvita območja, da se štipendisti po končanem študiju ne vračajo nazaj v občino, ampak se zaposlujejo v večjih središčih, čeprav štipendije vračajo. Tu bo potrebno v okviru republike postaviti trdnjše osnove in razmerja glede štipendijskih odnosov.

Razmerje med zahtevano in dejansko strokovno izobrazbo kadrov, ki zasedajo posamezna delovna mesta, kaže, da nam v gospodarstvu manjka 32 odstotkov kadrov z visoko izobrazbo in kar 48

odstotkov z višjo izobrazbo. Na področju negospodarstva je to razmerje precej ugodnejše, saj manjka le 16 odstotkov kadrov z visoko izobrazbo in 23,5 odstotka z višjo izobrazbo.

Poročilo, ki ga je obravnaval in sprejel komite obsega še oceno samoupravnih odnosov v občini, pregled najpomembnejših programskih nalog občinske konference ZKS in njenih organov, programske usmerjenosti organizacij ZKS v občini, povezanosti med vodstvi in organizacijami ZKS, organiziranost in doslej uveljavljene oblike idejnega usposabljanja komunistov.

Ta ocena bo prav gotovo solidna osnova za boljše in bolj odgovorno delo komunistov na vseh področjih dejavnosti v občini; obenem pa tudi opozorilo, da mora celotna slovenska družba dosledneje uresničevati stališča, ki jih je sprejela Zveza komunistov Slovenije, ki se zavzemajo za skladnejši razvoj vse Slovenije in za dejanski samoupravni položaj delovnih ljudi.

F. FIDERŠEK

Ormoški petletni načrt

Zadnje dni minulega tedna so bili v vseh večjih krajih ormoške občine zbori volivcev. Na splošno so bili slabo obiskani, v javni razpravi pa je bil program srednjeročnega razvoja in statut občine Ormož. S temi razpravami so se občani seznanili s temeljnimi izhodišči družbeno-ekonomskega razvoja občine v letih 1971 do 1975.

Program petletnega razvoja je zasnovan na konkretnih predvidevanjih delovnih organizacij, gibanjih prejšnjega obdobja, na do sedaj ustvarjeni materialni bazi in na objektivnih potrebah ter nujnostih po vključevanju gospodarstva v širši ekonomski prostor.

Po predvidevanjih delovnih organizacij in naložb v družbenem sektorju ter pričakovanem razvoju zasebnih prizadevanj na različnih področjih gospodarstva je mogoče pričakovati, da bo družbeni proizvod po cenah iz leta 1970 z omenjenim petletnim razvojem narasel po povprečni letni stopnji 10,3 odstotkov. Od tega pričakujejo največji porast v industriji in gradbeništvu, medtem ko bo kmetijstvo še ostalo najmočnejša gospodarska panoga.

Ob takšni nakazani realizaciji se bo družbeni proizvod v občini povečal za približno 167 odstotkov ali na prebivalca za 11 odstotkov. Tako bo družbeni proizvod leta 1975 znašal v občini Ormož 7.626 din, medtem ko bo v okviru republike Slovenije že 17.569 dinarjev. V Ormožu planirajo torej minimalen porast, ki ga bo občina

gotovo dosegla v planiranem petletnem obdobju.

Za predvideni razvoj gospodarstva bo potrebno nadaljnje investiranje. Skupna investicijska poraba se bo v gospodarstvu v primerjavi z leti 1966-1970 povečala za 89 odstotkov. Z naložbami bi se naj v večji meri aktivirale potencialne prednosti v občini kot so: razpoložljiva delovna sila, zemljišča - primerna za gradnjo, turistični in prometni potenciali in podobno. V skladu s predvidenim razvojem se pričakuje tudi povečanje števila zaposlenosti. Poraslo bi naj za okrog 620 delavcev.

Osnovna naloga občinske skupščine in vseh drugih dejavnikov je pospeševanje gospodarskega razvoja v prihodnjem petletnem obdobju ter reševanje že obstoječih problemov na področju gospodarskih dejavnosti. Občina bo še naprej največ pozornosti posvečala razvoju šolstva, otroškega varstva, socialni, komunalni dejavnosti, zdravstvu in stanovanjski politiki. Z gospodarskimi organizacijami bo sodelovala na tistih področjih, ki so neposredno vezane s splošnimi pogoji za delo in z izboljšanjem življenjskega standarda delovnih ljudi. Po predvidevanjih bi se naj življenjska raven občanov dvignila po letni stopnji 6 do 7 odstotkov. Pričakovati je, da se bo odražalo na izboljšanju prehrane, pri nakupu trajnih dobrin, pri pospešeni stanovanjski gradnji ter večji skrbi za rekreacijo in oddih.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zaostajanje obrti pomeni škodo

Normalno je, da s splošnim razvojem gospodarstva, porastom nacionalnega dohodka in porastom števila prebivalcev rastejo tudi potrebe po obrtnih storitvah. Po tej ugotovitvi bi pričakovali, da se družbena obrtna dejavnost razvija in da raste tudi število zasebnih obrtnikov. Toda podatki o dejanskem stanju v ptujski, slovenjebistriški in ormoški občini kažejo celo zaostajanje. V Ptujju je bilo v letu 1961 18 družbenih obrtnih organizacij, v januarju t. l. pa samo 6. V Slov. Bistrici jih je bilo v letu 1961 17, v januarju 1972 jih je še 6, medtem ko je Ormož od 4 ostal sedaj brez obrtnega podjetja. Število družbenih obrtnih organizacij se zmanjšuje predvsem zaradi prehoda v industrijo, združevanjem z industrijo in trgovino in združevanjem med obrtnimi organizacijami. Pričakovati je tudi vnaprej zmanjševanje števila družbenih obrtnih organizacij zaradi prehoda na industrijski način proizvodnje. To narekuje organizacija dela, velikost podjetij, način proizvodnje in opremljenost. Za nekatere organizacije je to logična posledica razvoja. S takim razvojem pa obstaja nevarnost zmanjševanja kapacitet z obrtnimi proizvodi in storitvami, zlasti pa še zato, ker je družbena obrt skoraj v celoti opustila opravljanje obrtnih storitev in se večinoma ukvarja s kooperacijsko in lastno proizvodnjo. Posledice takega razvoja se že občutijo. Zlasti je pomanjkanje vseh vrst stavbene obrti (zidarji, pečarji, teracerji, vodovodni in toplovodni inštalaterji, polagalci podov, krovci), nadalje specialnih elektromehaničnih delavnic, krznarstva, pralnic, itd. ... seveda ne v vseh treh občinah enako.

Na področju zasebne obrti ni stanje nič boljše, število obrtnikov brez avtoprevoznikov se je v Ptujju in Ormožu celo zmanjšalo. Poglejmo nekaj števil. V Ptujju je bilo v letu 1961 207 nosilcev obrtnih dovoljenj, v letu 1972 (januar) 203. V Ormožu pred desetimi leti 109, sedaj 78, zmanjšanje za 31 in le v Slov. Bistrici je povečanje od 140 na 143 obrtnikov.

Dejstvo je, da se je struktura potrošnje v primerjalnem obdobju, glede na obrtne storitve, bistveno spremenila. Zaradi tega so potrebe po nekaterih obrtnih storitvah stalno naraščale, nekatere pa upadle. Tehnične pridobitve za gospodinjstva, nagel porast števila avtomobilov, hiter tempo stanovanjske gradnje je ustvarjal ekonomske upravičenosti za obstoj in razvoj nekaterih vrst obrti. Nekateri vrste obrti so zaradi industrijskega načina proizvodnje, oziroma novih, drugačnih potreb prebivalcev, izgubile. Tako je npr. prevoze s konjsko vprego potisnil prevoz s tovornjaki popolnoma v ozadje. Nekateri kolarji so se preusmerili v izdelovanje karoserij, kovači v splošna ključavničarstva itd.

Skupno število zmanjšanja ali porasta zasebnih obrtnikov nas ne more v celoti prepričati o deficitarnosti ali zasičenosti po obrtnih storitvah. Potrebno je namreč upoštevati število obrtnikov po določenih strokah v primerjalnem razdobju, družbeno obrt, servise trgovskih in proizvodnih organizacij, ter osebe, ki izvršujejo obrt kot postranski poklic, nazadnje pa tudi ilegalne izvajalce obrtnih

storitev in proizvodov — „šušmarje“.

Namen našega članka je, da nakaže problem. Zaradi tega ne moremo dati dokončnih sklepov. Povsem jasno je, da se dobršen del državljanov-potrošnikov omenjenih treh občin zadovoljuje s popoldanskimi obrtniki, ki jih je na tem področju 125. Razen tega pa je najmanj enkrat toliko šušmarjev (po predvidevanjih davčnih organov). Če analiziramo zmanjševanje števila rednih obrtnikov v Ormožu in Ptujju vidimo, da se je redna obrt zmanjšala na račun popoldanske obrti. V Ormožu je že 40 popoldanskih obrtnikov, od tega jih opravlja 5 kovaško obrt, 4 ključavničarsko, 4 elektrotehnično, 3 zidarsko obrt itd. V Ptujju opravlja popoldansko obrt 54 oseb, od tega 5 kovačev, 3 ključavničarji, 6 elektroinstalaterjev itd. V Slov. Bistrici so od 31 oseb, ki opravljajo obrt kot postranski poklic 3 kovači, 3 elektrotehnične stroke, 2 ključavničarja, kleparji in avtokleparji itd.

Na večanje števila zasebnih obrtnikov oz. za razvoj zasebne obrti pa imajo velik vpliv zvezni in republiški zakoni o obrtnih delavnicah samostojnih obrtnikov, ki po raznih ugotovitvah ne ustrezajo več. Prvič je to, da s široko liberalizacijo pri izdaji dovoljenj vnašajo zmedo ter odločilno vplivajo na padec kvalitete obrtnih storitev. Drugič, dopuščajo opravljanje obrti kot postranski poklic, postavljajo družbeno in zasebno obrt v neenak ekonomski položaj. Razen tega sedanja nomenklatura poklicev ne ustreza potrebam. Pojavljajo se potrebe po določenih obrtnih strokah, ki jih pa ni mogoče uvesti v obstoječo nomenklaturu. Takšno vprašanje se postavlja predvsem, ko se želijo vključiti v obrt zdenci ali drugo tehnično osebe kot npr. izdelovanje alarmnih naprav, razne kemične stroke, ozko specializirano delo v gradbeništvu in podobno. Zaradi tega bi bilo nujno, da se sprejme nova nomenklatura, ki jo je že izdelala Gospodarska zbornica Slovenije.

Poseben problem predstavlja

izobraževanje kadrov v obrti. Nekako pred desetimi leti smo odpravili pojem polkvalifikacij, kvalifikacij in visokih kvalifikacij. Ne dovolj premišljeno smo na hitro v Sloveniji odpravili mojstrske izpite in mojstrske šole. Po visoki kvalifikaciji je treba iti v sosedne republike oz. v tiste, ki niso podirale starega, ne da bi prej imele nadomestilo. Še več. Poklicne šole so dobile status šol II. stopnje, čeprav vemo, da to v praksi niso in jih tudi pri samoupravnih sporazumih o delitvi OD nismo priznali. Uvedba pridobivanja visokih kvalifikacij je za razvoj obrti in kvaliteto storitev dejansko nujna. To je tudi zahteva obrti in prakse.

Razvoj tehnologije in splošni napredek, s tem pa zahtevnost po storitvah in obdelovanje novih materialov, delo z novimi stroji ter pripomočki, postavlja zahtevo tudi za stalnim dopolnilnim izobraževanjem v obrti.

Za nadaljnji razvoj obrti, predvsem storitvene pa so zelo važni tudi razvojni programi občin. Skupščina SRS je že v letu 1968 priporočila občinskim skupščinam, da sprejmejo take programe. Do sedaj od obravnanih občin takega programa ni sprejela nobena.

Naslednje zelo važno vprašanje za razvoj obrti pa je davčna politika. O tej pa bomo pisali v eni naslednjih števil.

šf

SEMINAR O UVELJAVLJANJU USTAVNIH DOPOLNIL

Ob koncu junija bo občinski sindikalni svet Slov. Bistrica organiziral za člane vodstev osnovnih sindikalnih organizacij v delovnih kolektivih seminar o mestu in uveljavljanju ustavnih dopolnil. Seminar bo predvsem za tiste delovne organizacije, ki se niso udeležile podobnega seminarja spomladi. Na območju občine je okoli 30 takšnih organizacij. Zato je pričakovati, da se bo seminarja udeležilo nad 60 vodilnih sindikalnih delavcev iz delovnih organizacij. V H.

Martin Učakar, nov direktor TAP

Na seji delavskega sveta Tovarne avtoopreme Ptuj, so v soboto 17. junija 1972 soglasno izvolili za novega direktorja Martina UČAKARJA, sedanjega direktorja Delavske univerze Maribor. Znano je, da je bil v tem podjetju že celih 8 mesecev kadrovski problem glede direktorja. Na zadnji razpis se je prijavil samo en kandidat, ki je izpolnjeval vse pogoje razpisa.

Martin Učakar je diplomirani politolog, svojo delovno pot pa je začel pred trindajsetimi leti kot strojni tehnik prav v Tovarni avtoopreme Ptuj, zato podjetje pozna, pozna pa ga tudi kolektiv in mu zaupa, kar je potrdil delavski svet s soglasno izvolitvijo.

Na seji delavskega sveta so prav tako soglasno izvolili, v okviru reekcije, Vladimirja ROLA za računovodja podjetja, ki je to dolžnost že doslej nadvse uspešno opravljal.

F. F.

Sodelovanje med Ptujem in Leobnom

Sodelovanje med občino Ptuj in Leoben v Avstriji postaja vse tesnejše. To, lahko trdimo že tradicionalno sodelovanje, je dalo vidne uspehe pri izmenjavi kulturnih skupin in predstavnikov sindikatov. V sredo, 14. junija 1972, je obiskala Ptuj delegacija, ki jo je vodil Župan Leobna g. Franz Allesch, ki je hkrati tudi sindikalni delavec v železarni Donawitz. S predstavniki občinskega sveta ZSS Ptuj in TGA „Boris Kidrič“ v Kidričevem so nadaljevali že lani novembra začete razgovore o medsebojnih obiskih delavcev in gostovanjih kulturnih skupin.

Dogovorili so se, da bodo letos v dneh 26. avgusta, 2. in 9. septembra obiskale Ptuj in Kidričevo skupine delavcev iz železarne Donawitz, skupno okrog 300 delavcev. Člani DPD „Svoboda“ Kidričevo pa bodo gostovali v Leobnu 13. oktobra letos. Kidričevo obiskali železarje v Donawitzu.

Hrvaški poslanci na obisku v Ptujju

Prejšnjo sredo se je mudila na obisku v Ptujju delegacija klubov poslancev sabora Hrvaške. V upravi skupščine občine jih je sprejel Franjo Rebernak, predsednik občinske skupščine Ptuj in jih seznanil z gospodarskimi značilnostmi ptujске občine. Živahnega pogovora sta se udeležila še Franc Tetičkovič sekretar OK ZKS Ptuj in Lojz Stropnikova, republiška poslanka. V izmenjavi gospodarskih stališč in mišljenj, se je razprava najbolj razvila ob vprašanjih, ki zadevajo obdobjevanje zasebnega kmetijstva.

Po razgovoru so si hrvaški poslanci ogledali farmo bekonov kmetijskega kombinata Ptuj ter valnico in klavnico mesnega kombinata Perutnina Ptuj. Obisk v Ptujju so sklenili s poskušnjo vin v kletih obrata Slovenskih goric.

Hrvaški poslanci so bili na večdnevem obisku v Sloveniji. Obiskali so več slovenskih občin in se pogovarjali o možnostih nadaljnjega sodelovanja na gospodarskem in drugih področjih.

ORMOŠKI PETLETNI NAČRT

(Nadaljevanje s 1. strani)

Nedvomno bodo k pospešenemu dvigu življenjske ravni pripomogli boljši pogoji na področju osnovnega šolanja, zdravstvenega varstva, socialnega varstva in varstva ostarelih ter tistih brez premoženja, otroškega varstva in drugih oblik skrbi za človeka in njegovo prihodnost.

Uresničevanje programskih ciljev zahteva in bo zahtevalo še mnogo naporov na vseh področjih. Občani so v številnih razpravah podprli petletni razvojni načrt občine in opozorili predvsem na skrb za ustvarjanje organizacijskih okvirov in materialne osnove razvoja. Konkretnih in bistvenih pripomb na predlagani razvoj ni bilo nikjer druge razen na Kogu in v Središču ob Dravi. Kogovčani so zahtevali, da se v petletni razvojni načrt občine uvrsti rekonstrukcija in asfaltiranje ceste Središče-Vitan-Ljutomer, Središčani pa so zahtevali dva kilometra asfalta za cesto proti Preseki (SR Hrvaška). Če bodo uslišane njihove pripombe bo verjetno odločala občinska skupščina prihodnji teden.

jr

NESREČA NE POČIVA

Pretekli teden so se zdravili ali se še zdravijo v ptujski bolnišnici naslednji ponesrečenci:

lažje poškodovani: Jožefa Vrtnik, Ceremožič 58; Franc Paj, Pongerec 4; Danilo Glažar, Zg. Pristava 31; Janez Pignar, Gabernik 54; Anton Turkuš, Lovrenc na Dravskem polju 89; Marija Javšovec, Hum 61; Peter Letonja, Ptuj, Kagerjeva pot 4; Mira Meško, Drakš 4/a; Katarina Hliš, Zakl 6; Stanko Vajda, Kuršinci 60; Angela Frčec, Apače 121; Marija Škofič, Krčevina 52; Marija Salajster, Kog 68; Milan Cigula, Dornava 22; Rudolf Pauša, Krčevina 13; Darinka Plavček, Pleterje 5; Gospa na Cančar, Vlačji selo; Danica Frangež, Zg. Jabljane 11; Ladislav Barlovič, Bobovje 5; Franc Cafuta, Macelj 56; Marija Zargi, Ptuj, Potrčeva 57; Alojz Zemljik, Rakovci 43; Alojz Kovčič, Ceremožič 22; težje poškodovan: Mirko, Artič, Zutnica 13.

Dan prosvetnih delavcev

V soboto, 17. junija 1972 so se v dvoranah mestnega kina v Ptujju zbrali učitelji in profesorji z območja ptujske občine na svojem dnevu prosvetnih delavcev, ki ga je organizirala konferenca osnovnih organizacij sindikata prosvetnih delavcev občine Ptuj. Zborovanju so prisostvovali predstavniki pedagoške službe in družbenopolitičnih organizacij iz Ljubljane, Maribora in Ptujja. Med drugimi sta bila tudi Vinko KASTELIC, predsednik republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije in Ela ULRIH-ATENA, predsednica odbora za prosveto in kulturo skupščine SR Slovenije.

Zborovanje je začel predsednik konference sindikata prosvetnih delavcev Gvido CEPIN, ki je v svojem uvodnem poročilu govoril o delu konference osnovnih organizacij sindikata prosvetnih delavcev in o problemih šolstva v ptujski občini. Zlasti zanimiv pa je bil tretji del njegovega poročila — socialno razlikovanje in mladina. Omeniti je treba, da je bil tov. Cepin delegat na kongresu sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije, ki je v dneih 14. in 15. junija zasedal v Beogradu. Na kongresu je tov. Cepin sodeloval prav s to temo. Povzemamo nekaj misli iz njegove razprave.

SOCIALNO RAZLIKOVANJE IN NAŠA MLADINA

Vzgoja in izobraževanje imata daljnosežen pomen za celoten družbenoekonomski napredek, za odpravljanje virov in posledic socialnega razlikovanja. Vzgoja, izobraževanje in kultura imajo tudi odločilno vlogo za dvig delavskega razreda in utrditev njegove družbene vloge.

Za tem je podrobneje in z izbranimi besedami orisal težko življenje otrok v Halozah, Slovenskih goricah, na Kozjanskem in v Beli Krajini ter poudaril, da temu otroku družba ni nudila pomoči, ker nerazviti predeli nimajo dovolj sredstev za predšolsko in šolsko varstvo. Tega otroka puščamo samega, da je vsak dan venel v svoji rasti. Ko se bo kasneje tega zavedal, ali nam ne bo očital, da smo bili do njega krivični? Ta otrok ni osamljen le v mladosti, ampak bo sam in v temi tudi v prihodnosti, ker mu nismo razvili njegovih sposobnosti. V teh predelih so tudi šole revne, ki bi naj bile otroku drugi dom. Toda ti domovi so stari, premajhni, pomanjkljivo opremljeni z učili.

Otrok se že v šoli sreča s socialnimi razlikami, saj revni starši ne morejo otroka oskrbeti z učbeniki, ga primerno obleči in hraniti. Vsi tudi vemo, kaj je z otroci, ki ne končajo osnovne šole.

Zaprta so jim vrata v življenje in prav na nerazvitih območjih je osip v šolah največji. Naša družba ni storila dovolj za socialno šibke sloje in otroke. Napisali smo lepe zakone in resolucije, realizirali pa tega nismo, je poudaril tov. Cepin in predlagal naslednje:

— Vsej mladini je potrebno ustvariti enake možnosti za vzgojo in izobraževanje na vseh stopnjah; ne glede na socialni položaj mora biti šolanje dostopno vsem, odvisno naj bo le od sposobnosti in prizadevnosti posameznika.

— Vso pomoč moramo nameniti zmanjševanju posledic socialnega razlikovanja pri otrocih v zgodnji dobi, v neenakih možnostih predšolske vzgoje, osipu v osnovni šoli, ki je največji prav na nerazvitih območjih. Za vse šoloobvezne otroke uveljaviti brezplačne učbenike, šolske potrebščine in malice.

— Uveljaviti moramo načrtno porazdelitev srednjega, višjega in visokega šolstva, izboljšati sedanjo neustrezno socialno sestavo dijakov in študentov v korist socialno šibkih, zlasti delavskih družin in nerazvitih območij. V ta namen povečati štipendije in kredite za šolanje nadarjenih otrok iz revnih družin in razširiti zmogljivosti dijaških in študentskih domov.

— Omogočiti moramo brezplačno dokončanje šole tisti mladini, ki ni uspešno končala osnovne šole. Najskrbneje moramo razvijati oblike izobraževanja odraslih, da tako vsaj delno ublažimo hude posledice neustrezne socialne in inteligenčne izbire med rednim izobraževanjem v preteklosti.

Šolstvo ne more biti samo občinska, ampak mora postati nacionalna skrb. Res je, da primanjkuje denarja, toda, če hočemo imeti jutri lepši in pravičnejši dan — moramo odločno odpravljati socialne razlike, ki so danes že porazno velike. Ali nam naj ostane v srcih krivda, da nekateri životarijo, drugi pa živijo v izobilju? Ali bomo imeli za neizbežno, da bodo še naprej naši ljudje hodili v tujino iskat svoj kruh?

Ce bomo hoteli, da ne bo trpkosti v srcih mladih, bomo morali pospešeno pomagati vsem našim otrokom in jim dati enake pogoje za življenje in šolanje. To pa je tudi osnova odpravljanja socialnega razlikovanja! — S temi besedami je končal svoje poročilo Gvido Cepin.

V drugem delu zborovanja prosvetnih delavcev je govorila predsednica odbora za prosveto in kulturo skupščine SR Slovenije Ela ULRIH-ATENA o šolstvu v samoupravni družbi, povezano z uveljavljanjem ustavnih dopolnil in z drugo fazo ustavnih sprememb. O tej zanimivi razpravi bomo več poročali v naslednji številki.

F. FIDERŠEK

250 let pouka v Vidmu

Zadnjo soboto so v Vidmu pri Ptujju, ob dnevu prosvetnih delavcev ter ob bližnjem zaključku pouka na šolah svečano praznovali 250 let pouka v tej sicer majhni vasi pod vznožjem slikovitih vinorodnih Haloz. Proslave so se udeležili številni družbenopolitični delavci, zlasti še iz vrst pedagoških strokovnjakov iz Ljubljane, Maribora, Ptujja in od drugod, prav tako pa tudi še vsi

Vidu Jurij Domanjko, ki je tu služboval polnih 25 let. Njegova hčerka Katarina se je omožila z ormoškim rojakom, učiteljem Martinom Jelovškom-Ilovskom, ki je v Vidmu poučeval otroke haloških viničarjev ter kmečkih sinov s Dravskega polja vse do leta 1845. Za njim je prevzel pouk njegov sin Janez. Zanimivo je, da Ilovskevi potomci še danes živijo v Vidmu.

Videmska šolska zgradba

učitelji, ki so kdaj v tem kraju poučevali.

Slavnostni govor je imel Franjo Levstik, ravnatelj šole v Vidmu, ter znan družbenopolitični delavec, ki je med drugim dejal: „Vzgoja in izobraževanje sta pravzaprav toliko stara, kolikor je stara človeška družba. Kakor je delo prirodni pogoj človeškega življenja in obstoja, tako predstavlja vzgoja in izobraževanje neobhodni pogoj raz-

Vilka, poročena Vrtič pa še danes poučuje in sicer v Zg. Leskovcu, torej na bližnji šoli.

Pred točno 150 leti je učilnico v Vidmu uničil požar. Tedaj so bile uničene tudi številne matrice. S poukom so potem nadaljevali v kapelici svetega Roka in leta 1868 je šola postala dvorazredna. Pozneje je deželni šolski svet razširil šolo v trirazrednico ter so tedaj najeli šolsko sobo v hiši Franca Soštariča, kasneje še eno sobo pri Majerju.

Potrebe so bile vse večje in zato so 6. avgusta 1883 leta položili temeljni kamen za gradnjo nove šole, ki je bila zgrajena leto kasneje in ta šola še danes služi svojemu namenu. Nad glavnimi, to je vhodnimi vrati je bil napis: „Narodna učilnica postavljena v letu 1883“. Zgradbo pa so že 1898 leta nadzidali za eno nadstropje. Tedaj je šola postala še tudi šestrazredna. Pouk je bil v glavnem slovenski pa tudi v nemščini. Med drugo svetovno vojno je bila šolska kronika uničena oziroma obstoja možnost, da je bila odpeljana v Nemčijo. Iz kasnejših zapisov pa je ugotovljeno, da so pred vojno poučevali v videmski šoli Maks Beloglavec, Pavla Zazula, Boris Šijanec ter žena Marta, Anton Hočevar, Slavka Poček, Dragica Nikolič, Hinko Klenovšek, Suzana Babič in Ivanka Pernat. Mnogi izmed teh so mladi haloški rod poučevali še tudi potem v svobodni domovini.

Po vojni je bila šolska zgradba večkrat popravljena ter preurejena. Dobila je večja okna ter s tem lepše in svetlejšo učilnico, nove stropne, parket, vodovod in hodnike, medtem ko so bile tudi stene izolirane ter zavarovane. Najnovejša pridobitev šole pa je centralno ogrevanje, do katerega je vodstvo šole in sploh otrokom v tem delu Haloz, omogočilo patronažno trgovsko podjetje IZBIRA iz Ptujja, ki vedno rado prislulne željam in potrebam

(Nadaljevanje na 4. strani)

Med slavnostnim govorom F. Levstika

voja človeške družbe skozi generacije, ko se izkušnje prenašajo iz roda v rod na mlade generacije.“

V Vidmu žal nimajo šolske oziroma vaše kronike od vsega začetka, vendar po podatkih, ki so na voljo, to je mrliška knjiga, ugotavljajo, da segajo prvi začetki, sicer še bolj primitivnega pouka tja v leto 1719, ko je tu pričel poučevati otroke premožnih staršev Franc Anton Sutor, rojen 1688 leta v Mariboru, ki ga je 1719 leta iz neznanega vzroka ustrelil hlevar turniškega gradu.

Podatkov za razdobje od leta 1719 do 1774 žal ni. Leta 1774 pa je nastopil službo učitelja pri sv.

Kmetijski kombinat Ptuj

OBRAT MIZARSTVO

sprejme

v uk tri vajence

Za pohištveno in stavbeno mizarstvo

Pogoj: dokončana osemletka

Sodelovanje KB Ptuj pri investicijah

Izvršni odbor kreditne banke Ptuj je na svoji seji dne 14. junija t. l. obravnaval program letošnjih investicijskih vlaganj v gospodarstvu in negospodarstvu. Po predhodnem daljšem preučevanju posameznih kreditnih zahtevkov in po ocenitvi ter ugotovitvi razpoložljivih sredstev banke je izvršni odbor odobril investicijske kredite naslednjim komitentom:

1. Tovarni avtoopreme Ptuj za razširitev proizvodnje avtomobilske opreme din 10,656.000.— v 3 tranšah za obdobje 1972—1974. Predračunska vrednost investicije din 37,516.000.—.

2. Kmetijskemu kombinatu Ptuj za nakup mehanizacije, ureditev nasadov, prevedbo živine in drugo din 6,692.000.— s tranšama v letih 1972 in 1973. Predračunska vrednost investicij din 25,202.000.—.

3. Gostinskemu podjetju „Haloški biser — grad Borl“ din 2,373.000.— za preureditev gostinskega objekta grad Borl s predračunsko vrednostjo din 5,173.000.—.

4. Trgovskemu podjetju „Merkur“ Ptuj din 1,000.000.— za gradnjo novega skladišča. Predračunska vrednost din 3,100.000.—.

5. Podjetju „Sigma“ Ptuj din 490.000.— za gradnjo servisnih delavnic, predračunska vrednost din 2,010.000.—.

6. Hranilno kreditni službi kmetijskega kombinata Ptuj din 1,082.000.— za kreditiranje zasebnega kmetijstva, predračunska vrednost din 2,707.000.—.

7. PTT podjetje Maribor din 1,400.000.— za razširitev in modernizacijo telekomunikacij na območju občine Ptuj. Predračunska vrednost din 3,275.000.—.

8. Agrotransport-u Ptuj kredit za trajna obratna sredstva din 1,800.000.—.

9. Proizvodnemu podjetju „Olga Meglič“ Ptuj kredit za trajna obratna sredstva din 1,000.000.—.

10. Komunalnemu skladu občine Ptuj din 500.000.— za komunalno ureditev 30 stavbnih parcel.

Na prejšnji seji pa je izvršni odbor že odobril investicijski kredit v višini din 1,500.000.— cestnemu skladu občine Ptuj za asfaltiranje občinskih cest. Predračunska vrednost za ta dela znaša din 8,240.000.—.

Predračunska vrednost vseh navedenih investicij, pri katerih sodeluje banka s svojimi sredstvi, oziroma krediti v skupnem znesku din 28,493.000.—, znaša din 91,023.000.—. Od skupnega zneska odobrenih kreditov odpade na tranše v naslednjih letih okrog 10,000.000.) din, preostala sredstva pa bi naj bila po investicijskih programih uporabljena v tem letu.

Z odobritvijo teh kreditov so razpoložljiva investicijska sredstva ptujske banke za letošnje leto razdeljena.

JB.

Obnovljena mlekarina: trikrat večje kapacitete

Na račun odkupa mleka in na račun nihajočih cen mleku so kmetje v lanskem letu izrekli marsikatero grenko pripombo, nekateri pa so celo podvomili v rentabilnost reje krav mlekaric. Velike težave so bile tudi z izplačevanjem mleka, saj niso bili redki primeri, ko je moral kmet čakati na denar za prodano mleko tudi po dva meseca ali celo več, poudariti pa moramo, da je na ta način prislužen denar kmetom čestokrat edini ali glavni vir dohodka.

Med številnimi pridelovalci mleka so bili tudi taki, ki so tako stanje razumeli, kajti vedeli so, da je ptujska mlekarina v obnovi in da prav zaradi tega nastajajo težave, tako pri odkupu in izplačevanju,

nismo mogli zadovoljevati zahtev tržišča, niti niso mogli sprejemati vsega mleka, ki so ga nudili proizvajalci. Zato so v lanski jeseni pristopili k obnovi obrata, ki je veljala 50,000.000 dinarjev. Stroji so v veliki večini domače proizvodnje, kar je prihranilo tudi precej denarnih sredstev. Obnovili so kotlarno, center za vodo, zamenjali so opremo v masarni, opremili hladilnice, nabavili so nov rezervoar za mleko, kupili novo moderno tehniko za mleko (uvoženo), zamenjali so sušilne naprave v kazeinarni in kar je morda največja pridobitev, nabavili so stroj za sušenje in pranje vrčev, kar zamenja precej delovne sile.

Z obnovitvenim procesom in nabavo vsej zgoraj omenjenih strojev

mreža in kako je z izplačevanjem prodanega mleka, oz. kako plačujete mleko kmetu?

„Uvodoma moram omeniti, da se naš obrat ne ukvarja z neposrednim odkupom mleka, ampak ga za nas odkupujejo KK Ptuj, Kmetijska zadruga Lovrenc na Dravskem polju in Kmetijski obrat Jeruzalem, Ormož. Zraven tega dobivamo precej mleka tudi iz drugih področij zlasti še iz Maribora. Nedvomno pa se največ mleka pridelava v ptujski občini, od koder ga bomo v tem mesecu dobili cca 600.000 litrov. Pretežna večina vsega mleka je iz privatnega sektorja.

Cena mleka je zlasti odvisna od procenta tolsče, ki ga mleko vsebuje. Konstantna cena za liter mleka je 80 starih dinarjev. Zraven tega dobi prodajalec še 33 starih dinarjev za en procent tolsče, ki je v mleku. Takoj pa naj povem, da je tolsča v mleku odvisna od različnih dejavnikov kot so: letni čas, kvaliteta krme in laktacija molznice. V maju je bil povprečni procent tolsče 3,7 %, med tem ko je v aprilu znašal 3,6 %. Pašni način krmiljenja daje torej kvalitetnejše mleko. Prav

tako dajejo kvalitetnejše mleko molznice po laktaciji. Za ptujsko občino je značilno, da je laktacijska doba krav v poznih jesenskih in zgodnjih pomladanskih mesecih. Veliko vlogo pri kvaliteti mleka ima tudi čas molže. Mleko, ki je bilo pomolzeno zvečer, ima mnogo več tolsče, kot jutranje mleko. Zal pa še nimamo povsod urejenih hladilnikov na zbiralnih mestih, zato je odvzem mleka večerne molže v toplih poletnih dneh nemogoč.“

Ob koncu najinega pogovora se je direktor ptujske mlekarne dotaknil tudi vprašanja razmerju med odkupnimi cenami mleka in prodajnimi cenami mlečnih proizvodov. Odkupne cene so se namreč zelo povečale, medtem, ko so ostale prodajne cene nespremenjene. Zato ostaja odprto vprašanje likvidnosti ptujske mlekarne. V Ptujju zato postavljajo vprašanje ali hočejo centralne mlekarne v Ljubljani popolnoma onesposobiti regionalne mlekarne, oz. ali se hoče naše kmetijstvo in celotno gospodarstvo takih mlekarin popolnoma znebiti. Kakšen konec bo prinesel takšen način gospodarjenja, bomo še videli.

M. Novina

Del obnovljenega obrata ptujske mlekarne

kakor tudi pri skladiščenju in predelavi mleka. Zgolj zaradi zgoraj omenjenih dejavnikov je bil obseg proizvodnje v lanskem letu daleč pod povprečjem predlanskega leta. Ker so v ptujski mlekarini, ki je obrat KK Ptuj, z obnovitvenim deli že končali, smo pred nedavnim obiskali direktorja obrata, dipl. inž. agronomije, Branka Voljča ter ga povprašali o sedanjih kapacitetah obrata in o njenih perspektivah. Najprej pa nam je direktor Voljč pripovedoval o obnovitvenem procesu.

Ptujska mlekarina, ki bo letos praznovala tridesetletnico svojega obstoja je pognala svoje korenine med drugo svetovno vojno. Zato je razumljivo, da je moralo slej ko prej priti do remonta v obratu, zlasti že, če vemo, da od ustanovitve in do lanske jeseni strojev niso menjali. Z tako zastarelim strojnimi parkom pa

so se proizvodne kapacitete obrata potrojile. Omenim naj samo podatek, da so v starem obratu predelali na uro 5.000 litrov mleka, sedaj pa ga nad 15.000 litrov. Odkup se zaenkrat sicer ni bistveno povečal, ker mleka ni, zato pa se je zelo pospešil. K temu nedvomno pripomore nov rezervoar za mleko, v katerem lahko mleko pustijo tudi dalj časa, ne da bi se zato pokvarilo. Želja mlekarne je odkupiti čim več mleka, ker bi lahko na ta način proizvodne zmogljivosti maksimalno izkoristili. Kljub obnovi obrata je mlekarina še vedno ostala pri proizvodnji kazeina, ki ga v Jugoslaviji zelo primanjkuje in je ptujska edina mlekarina v Jugoslaviji, ki še proizvaja ta mlečni proizvod. Zato so prepričani, da je bodočnost ptujske mlekarne zagotovljena.

Kako pa je organizirana odkupna

250 LET POUKA NA VIDMU

(Nadaljevanje s 3. strani)

šole v Vidmu, delno pa tudi temeljna izobraževalna skupnost Ptuj.

Letos obiskuje šolo v Vidmu 435 otrok, ki jih poučuje 19 članski šolski kolektiv ter sodi med srednje velike šole v ptujski občini. Učenci prihajajo iz sledečih vasi in zaselkov: Pobrežja, Tržca, Lanove vasi, Majškega vrha, Dravinjskega vrha, Ljubstave, Sovič, Drave, Šturmovca in Vidma medtem, ko učenci iz Zg. Pristave, Popovc, Sel obiskujejo podružnično štirirazredno šolo v Selah, pozneje pa jih vozi poseben avtobus v breško šolo pri Ptujju.

Kot v večini šol na ptujskem območju se tudi že v videmski šoli pojavlja problem vzgoje in učenja tistih otrok, katerih starši, eden ali obo, so zaposleni v tujini. Teh otrok je sedaj na šoli 35. Negativni vpliv se predvsem odraža v razvoju otrokove duševnosti medtem, ko so otroci takšnih staršev nekoliko bolje odpremljeni za šolo, saj jim starši lažje kupijo šolske potrebščine ter tudi obleko in ubutev.

Med poglavitve učne probleme štejejo videmski učitelji predvsem socialne razlike otrok, zlasti v Halozah, kjer še vedno v številnih družinah gospodari alkoholizem.

Bedo povzročajo slabi zaslužki in pri otrokih oziroma učencih tudi dolga pot v šolo, tudi po osem kilometrov, predvsem pa premajhna skrb staršev za učne uspehe svojih otrok ter staromiselnost staršev, ker še mnogi tudi danes menijo, da njihovim otrokom ni potrebna šolska izobrazba in neredko tudi s tem, da starši še vedno marsikje čezmerno obremenjujejo svoje šolo-obvezne otroke s kmečkim delom.

Ravnatelj šole je v svojem zaključnem govoru dejal, da si bo šolski kolektiv tudi v bodoče prizadeval, da bodo izboljšali učni uspeh, predvsem pa odpravili osip in tako prispevali svoj delež pri razvoju naše samoupravne socialistične skupnosti.

Ob tem jubileju niso pozabili tudi na vse tiste, ki ko bili ali so še kakorkoli povezani s prosvetljenjem haloških otrok. Mnogi med njimi so dobili posebna priznanja za svoje uspehe in delež. Spomnili so se tudi tistih učiteljev, ki na videmskem pokopališču spijo večno spanje. Posebna delegacija šolnikov je na te grobove ponesla spominske šopke svežega cvetja, medtem ko so vsi udeleženci proslave počastili njihov spomin z enominutnim molkom. O videmskem šolskem pevskem zboru poročamo drugje.

F. Hovnik

Kdo lahko dokaže, da je Josef Kouba vojni zločinec in da ima krvave roke? Resnica o Ptujčanih, ki so bili po krivem obdolženi.

Kri na njegovih rokah

Dežurni reporter mariborskega Večera je v začetku letošnjega leta sprožil problem, nerazumljive malomarnosti ptujskih dejavnikov pred sedmimi leti, ki niso storili ničesar, da bi medvojni komandant ptujskega gestapa Josef Kouba prišel pred sodišče, potem ko je inž. Simon Wiesenthal odkril, da je sedaj uslužbenec kriminalistične policije na Dunaju. Dne 30. marca letos je bil v Večerovi prilogi Sedem dni objavljen zanimiv dokument, ki ga je napisal pripadnik odporniškega gibanja Josef Gradl. Dokument je iz leta 1947. Se pravi, da je že takrat Gradl podal prijavo zoper Koubo in jo naslovil na policijsko direkcijo na Dunaju.

KDO JE KOUBA?

Malo jih je preživelo njegova zverinstva, zato ne bo odveč, če povemo kaj o njegovih dejanjih. Josef Kouba je bil pred II. svetovno vojno kriminalistični policaj v Gradcu. Od leta 1941 do 1945 je bil šef gestapovske izpostave v Ptujju. Josef Gradl piše v svoji prijavi zoper Koubo, da je bil izredno zavzet hitlerjanec in da je preganjal vsakega, ki je pokazal četudi čisto malo slovenske nacionalne ali politične pripadnosti. Med prebivalce je sejal neločljivo mučenje in smrt. Požigal je kmečke domove in določal deportacije tistih družinskih članov, ki jih zaradi starosti niso takoj postrelili ali kasneje v mukah pobili. Kouba je kot šef ptujske gestapovske izpostave piše dalje Gradl „za vse zločine, ki so bili storjeni na njegov ukaz ali z njegovo vednostjo, v celoti odgovoren, zlasti, ker je sam odredil ustrelitve talecev, grozotna mučenja nemočnih ujetnikov in uničenja celih družin.“ V nadaljevanju Gradl navaja posamezne primere grozodejstev, ki se jih je Kouba osebno udeležil in v njih sodeloval. „Kouba se je osebno udeležil akcije zoper partizansko postojanko na Hajdini, kjer je z ognjem iz brzostrelke ubil šest partizanov ne da bi jih prej opozoril, naj se predajo. Kmetijo na področju Hajdine so pod njegovim vodstvom njegovi podrejeni požgali do tal, vsi odrasli družinski člani pa so bili na kraju samem ustreljeni, češ, da je sin lastnice pomagal partizanom; le najmlajši iz te družine so bili odpeljani kdo ve kam v Nemčijo. Kouba je sodeloval v povračilni akciji proti 20 neoboroženim ujetnikom, ki so si morali na ptujskem pokopališču, med hudim trpinčenjem sami izkopati grob, nakar so bili postreljeni in zakopani samo zaradi tega, ker je bil nek znani in še posebej hudobni gestapovski agent ptujske izpostave na svojem stanovanju ubit.“

Mnogo tega je počel Kouba vsa leta okupacije in po nekih virih je neposredno sodeloval tudi pri uboju narodnega heroja Jožeta Lacka.

PTUJČANI SO KRIVI ...

Po pisanju Branka Senice, časnikarja mariborskega Večera in njegovem intervjuju za zagrebški Večernji list so „ubogi“ Ptujčani zagrešili nepopisni greh, ker niso hoteli storiti ničesar, da bi vojnega zločincega Josefa Koubo prijeli. Saj greh bi bil res neodpustljiv, če bi bilo res tako, kot piše in izjavlja

Senica. Bralcem Večera in Večernjega lista je Senica povedal, da so Ptujčani celo svojo vest zaprli v predale. Kaj pravzaprav piše?

Za tiste, ki niso brali sestavkov naj povemo čisto na kratko, za kaj gre. Leta 1965 je prišel na Pohorje znani „lovec“ na vojne zločince, Avstrijec inž. Simon Wiesenthal. Takrat so ga obiskali borci NOV ter se pogovarjali o tem in onem. Wiesenthal je udeležence razgovora vprašal, če mogoče koga iščejo, da jim da svoje ljudi na razpolago. Neka Mariborčanka je predlagala, da bi bilo dobro poiskati Josefa Koubo, če je živ in kaj in kje dela. Wiesenthal je obljubo držal in s svojimi ljudmi kaj kmalu ugotovil, kako in kaj. Sporočil je, da je Kouba živ in zdrav in da je zaposlen kot kriminalistični policaj na Dunaju.

Nemudoma sta se odpravila tista Mariborčanka in „neki“ novinar na Dunaj in tu podala uradno prijavo zoper Koubo. Novinarja sta v omenjenih sestavkih v Večerju in Večernjem listu napisala tudi, da je bila Mariborčanka soočena s Koubo in da ga je prepoznala.

Potem, ko sta prišla Mariborčanka in tisti novinar nazaj v Maribor, sta osebno (!) ali po telefonu (!!) obvestila Ptujčane, da je potrebno v času treh mesecev poslati na Dunaj zapisnik o zaslišanju šestih prič, ki bodo služile kot obremenilno gradivo pri uvedbi postopka zoper Koubo. Minili so trije meseci, Ptujčani pa niso mignili s prstom. Na Dunaj tako ni bilo poslanih nobenih dokazov, zato je Koubi, ki je bil suspendiran za čas treh mesecev, spenzuz potekel in je bil spet sprejet v redno delovno razmerje.

Tako je pisal in dajal izjave za pisanje drugih Branko Senica. Ptujčane je obtožil, da so pri vsej stvari stali neprizadeti ob strani in da niso v danem času ob enkratni priložnosti storili ničesar. S tem so bile izrečene velike obtožbe takratnih družbenih struktur, občinskih kot političnih in pravosodnih.

MOČ DEJSTEV IN RESNICA

Kaj nam je storiti? Branko Senica je imel prav, vendar ne v tistem smislu, kot sam misli, ampak v nekem drugem. Ptujčani res niso ničesar storili, da bi bil Kouba prijat! Zakaj?

Pot nas je vodila najprej k okrožnemu javnemu tožilstvu v Maribor, ki je za naše področje edino pristojno za pregon vojnih zločincev, ne pa Ptujčani, kot si naivno predstavlja Senica v svojih sestavkih in izjavah. Okrožni javni tožilec Viktor Lešnjak nam je povedal, da so za iskanje dokaznega gradiva zoper vojnega zločincega Josefa Koubo porabili skoraj šest mesecev. Pobuda ni prišla od časnikarjev ali bolje rečeno od Senice, saj ta očitno ne pozna pravnih pristojnosti, ampak od republiškega sekretariata za pravosodje iz Ljubljane. Postopek se je pričel 1967 leta na zahtevo avstrijskih oblasti.

Okrožno javno tožilstvo je naložilo preiskovalnemu sodniku (ime na njegovo željo ne objavljamo) okrožnega preiskovalnega sodišča

Maribor, da zadevo razišče. Zvedeli smo, da je to sodišče zbiralo dokazni material točno od 12. decembra 1967 do 23. maja 1968, ko so zajeten kup spisov oddali pristojnemu organu to je okrožnemu javnemu tožilstvu v Mariboru. Le-to je bilo s spisom in zbranim materialom zadovoljno ter ga posredovalo sekretariatu za pravosodje v Ljubljani.

Preiskovalni sodnik okrožnega sodišča je v omenjenem času obiskal številne Ptujčane, ki bi karkoli vedeli povedati o vojnih zločinih Josefa Koube. Obiskal je institut za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani ter muzeje ljudske revolucije v Mariboru in Ptujju. Na pomoč je poklical tudi organe državne varnosti. Delali so skoraj šest mesecev a vsi skupaj niso mogli najti takšnih obremenilnih dokazov, s katerimi bi Koubi lahko dokazali „kri na njegovih rokah“ Tako kljub velikim prizadevanjem niso mogli uvesti postopka zoper Koubo, ki je nedvomno vojni zločinec že zato, ker je bil šef gestapovske postojanke.

Izluščiti resnico je bil naš cilj. Potem, ko smo izvedeli, kdo je bila tista Mariborčanka, ki bi naj skupaj z novinarjem Senico obvestila Ptujčane o odkritju vojnega zločincega in potrebnih ukrepih, smo tudi njo obiskali.

Povedala nam je, da nikoli ni sprejela nobene obveze, da bo kogarkoli obveščala o svojem obisku na Dunaju in da tudi nikogar ni obveščala. Nasprotno! Obema (Mariborčanki in Senici) je bilo naročeno, da bo vse šlo po službeni poti, kar se je tudi v resnici zgodilo. Tisto, da je bila soočena z vojnim zločincem pa je čisto navadna laž. „Zelega sem ga videti. Nekaj časa sem se v sebi aelo pripravljala na to srečanje. Vprašala sem, če ga lahko vidim, pa so mi odgovorili, da je to nemogoče“ nam je povedala tista Mariborčanka, za katero Senica izjavlja, da je bila soočena s Koubo. Senica pa več ne ve, ali je Ptujčane „obveščal“ po telefonu ali osebno!

RAČUN BREZ KRČMARJA

Karel Žmavc je bil v tistem kritičnem času (od 1965 do 1968)

Jože Rakuša

predsednik občinskega združenja Zveze borcev NOV Ptuj. Obiskali smo ga v njegovi pisarni na ptujski občini in povprašali, kako je Zveza borcev pomagala pri iskanju dokazov zoper Koubo. „Pomagali bi zelo radi,“ nam je dejal Žmavc, čeravno sem prepričan, da je vse skupaj malo pozno. Leta so minila, ljudje so umrli, prič je malo, a bi vseeno pomagali pa nas nihče ni poklical k sodelovanju. O tistem obisku pri Wiesenthalu na Pohorju, kjer bi naj sodelovali tudi borci iz Ptujja, sem zvedel dve leti za tem. Res je, da so tisti, ki so bili na Pohorju, nekdanji Ptujčani, vendar živijo ves čas po vojni v Mariboru in zato niso člani naše organizacije. Čudno je tudi, da se preiskovalni sodnik mariborskega okrožnega sodišča ni obrnil na nas takrat, ko je iskal priče zoper Koubo. Kaj dosti mu verjetno iz že omenjenih razlogov ne bi mogli pomagati, vendar bi človek pričakoval, da te bo kdo kaj vprašal. Da sodišče išče priče zoper Koubo, sem zvedel od Lojzke Stropnikove, ki je bila takrat predsednica občine v Ptujju.“ Torej račun brez krčmarja!

SENZACIJA

To želimo povedati že ves čas. Napraviti senzacijo in s tem pridobiti za svoj časopis kakšnega naročnika več, pri tem pa vreči senca na nedolžne ljudi, je skrajno neodgovorno dejanje. Posebej še zato, ker Branko Senica živi in dela v neposredni bližini okrožnega javnega tožilstva in se namerno (ali nevedoma!) ne prepriča o dejanskem stanju stvari. Vedeti bi moral vsaj to, da vojnih zločincev ne iščejo občinske skupščine ali predsedniki družbenopolitičnih organizacij...

NOVE POTI

Ob koncu tega neljubega sestavka bi moral pravzaprav napisati „Ljudje, pomagajte!“ Resnično, spoštovani bralci, obračamo se na vas s prošnjo, da vsakdo, ki karkoli ve o vojnem zločincu Josefu Koubi in njegovih zločinih, pošlje dopisnico s svojim točnim naslovom na upravo našega lista: TEDNIK, Ptuj, Vošnjakova 5. Na okrožnem tožilstvu smo se namreč pogovarjali o morebitni ponovitvi preiskovalnega postopka. Moramo dokazati Koubi njegove umazane in krvave roke, zato v imenu pravice in resnice premislite ter nam pošljite svoj naslov. Vsaka najmanjša vest bo dobrodošla.

OBČINSKA KONFERENCA ZMS PTUJ razpisuje delovno mesto UPRAVNIKA MLADINSKEGA KLUBA

Pogoji: srednja izobrazba, izkušnje pri delu z mladino.

Prijave naj kandidati vložijo pisмено v 15 dneh od dneva objave na gornji naslov.

Prijavi je treba priložiti ustrezna dokazila o izpolnjevanju razpisanih pogojev.

Opekarna Pragersko rabi še 800 S milijonov

Na zadnji razširjeni seji Občinskega sindikalnega sveta Slov. Bistrice so posebno pozornost namenili analizi zaključnih računov delovnih organizacij za leto 1971 in prvo trimesečje letošnjega leta, kjer so največ obravnavali gospodarsko stanje Opekarnice Pragersko. Ta se je pred nekaj leti odločila za dodatno proizvodnjo. Medtem, ko so v osnovi proizvajali opeko iz klasičnega materiala pa so v preteklem letu pričeli s poizkusno proizvodnjo glinopora. Nova proizvodnja je zahtevala tudi precejšnje investicije, ki pa so še vedno nedokončane. Da bi v tem kolektivu lahko zadovoljivo rešili proizvodni proces, kot je bil programiran, bi potrebovali za dokončanje začete investicije za proizvodnjo glinopora še okoli 800 milijonov SD.

V tem kolektivu pa so še vedno neizkoriščene možnosti. Tržišča še vedno nimajo v popolnosti raziskana, to pa neugodno vpliva na proizvodne uspehe, ki ne dosegajo predvidenih rezultatov. Tako obstaja tudi možnost, da se že v juliju znajdejo pred blokiranem žiro računom, kar bi pomenilo tudi 90 % osebne dohodke.

Udeleženci na seji so ugotovili, da na področju TOZD razen nekaj komisij in posvetovalnih v delovnih organizacijah ni bilo veliko storjenega. Tako bodo na prihodnji seji

imenovali posebno komisijo, ki naj to dejavnost pospeši. Sindikati občine Slov. Bistrice in Slov. Konjice bodo skupno delovali na področju uveljavljanja ustavnih dopolnil, kar še posebno velja za posamezne obrate, ki jih ima konjska občina na območju bistriške. Podobne razprave bodo tudi z drugimi delovnimi organizacijami, ki imajo svoje obrate v občini Slov. Bistrice.

Trenutno so v bistriški občini tri delovne organizacije že prekoračile dovoljeno višino mase osebnih dohodkov, kot jih določa sporazum (Opekarna Pragersko, Kemocid in Posebna osnovna šola Slov. Bistrice), medtem ko so druge delovne organizacije pod višino družbenega sporazuma o delitvi osebnih dohodkov. Najslabše pa je stanje še vedno v Tapetništvu, Oplotnica, ki dosega le 73 odstotkov OD po družbenem sporazumu.

Na seji so obravnavali tudi nekatere kadrovske spremembe in ustanovili komisijo za SLO pri OSS Slov. Bistrice. Dogovorili so se tudi za kadrovske predpriprave za kongres slovenskih sindikatov in evidentiranje bodočih kandidatov za občinsko, republiško in zvezno skupščino. V vseh delovnih organizacijah bodo do konca tega meseca imeli o teh vprašanih posebne razgovore.

Viktor Horvat

Črni dan na ptujskih cestah

Krvni davek na naših cestah postaja vse večji. Iz dneva v dan lahko beremo v dnevem in drugem časopisu o prometnih nesrečah, ki so se končale s hudimi telesnimi poškodbami ali celo s smrtnimi primeri. Odgovor na vprašanje, kdo botruje vsem tem nesrečam, je več ali manj znan. Škoda besedi, da bi vse te vzroke naštevati.

Zal se je krvni davek v ponedeljek zjutraj preselil tudi na ceste ptujske občine. V pičlih treh urah in pol se je na območju naše občine zgodilo pet prometnih nesreč, v katerih so izgubili življenje štiri mladi in dela sposobni državljani. Organi javnega reda so imeli polne roke dela, celo več. Morali so iskati pomoči iz Maribora. Vse prijave, ki smo jih videli na postaji milice v Ptuj, so se pričele z istimi besedami: „19.6 zjutraj se je pripetila huda prometna nesreča s smrtnim izidom ...“

Naj naštejemo vsaj nekaj od teh nesreč:

V ponedeljek, 19. 6. ob 6.35 uri se je zgodila huda prometna nesreča na ravni asfaltni cesti v Cirkovcah, v kateri je na kraju nesreče izgubil življenje Alojz Kapun, komercialist TGA Kidričevo, ki je vozil osebni avtomobil NSU-Princ. Pozneje je v

Dva vinska bratca se pogovarjata. „Če bi midva imela ta denar, ki sva ga že pognala po grlu!“ „Kajne — to bi ga pila!“

ptujski bolnišnici umrl še soudeležencem prometne nesreče Franc Pivka, učitelj iz Velenja, ki je vozil svoj osebni avtomobil. Pivka in Kapun sta se srečala na ravni, pregledni in asfaltni cesti. Zato je vprašanje, zakaj je prišlo do take silovitega trčenja. Upamo, da bo organom javnega reda uspelo dobiti odgovor na to vprašanje.

V ponedeljek, 19. 6. ob 4.20. uri se je pripetila huda prometna nesreča v Spodnji Hajdini med voznikom osebnega avtomobila Milošem Radulovičem iz Cačka, ki je trenutno zaposlen v ZR Nemčiji in nemškimi državljanom Wolfgangom — Johannesom Francom, ki je vozil osebni avtomobil znamke Opel-kord. Pri nesreči je bila smrtno poškodovana Radulovičeva soprojca Julijana Pavlovič, ki se je vračala v domovino na redni letni dopust. Hude telesne poškodbe je dobil tudi Wolfgang, ki se zdravi v ptujski bolnišnici in je njegovo zdravstveno stanje še vedno kritično. Pri nesreči je izgubil obe nogi in so ga morali iz razbitega avtomobila vleči z železnimi drogovi. Vzrok te prometne nesreče je že znan. Zaradi preutrujenosti od vožnje je Radulovič za volanom zaspal in pri tem zavil na levo stran cestišča, naravnost pred nemški avtomobil.

V ponedeljek, 19. 6. ob 8.40 uri se je pripetila hujša prometna nesreča na cesti v Juršincih, med mopedistom brez vozniškega dovoljenja Jožetom Ostercem iz Dravice in pešcem Ivano Mihelič. Med prehitevanjem je Jože Osterc zavil na desno stran ceste in zadel v Miheličevo ter ji pri trčenju zlomil nogo. Miheličeva je dobila tudi druge hujše telesne poškodbe.

Da ne bi ostalo samo pri prometnem krvnem davku, naj omenimo, da so tudi samoumori in poskusi samoumorov postali v ptujski občini v zadnjem času zelo pogosti. Samo v zadnjih štirinajstih dneh so na postaji milice v Ptuj zabeležili šest samoumorov. Omenimo naj samo en poskus, ki pa na srečo ni uspel:

12. 5. ob 20.45 uri je zaradi spora s svojim dekletom hotel končati svoje mlado življenje Marjan Gril iz Ptuja. Po sporu z dekletom se je Marjan nekaj časa vozil s svojim avtomobilom po ptujskih ulicah nato pa je zapeljal v mestni park ob Dravi. Tu je nekaj časa iskal primeren prostor, kjer bi lahko skočil s avtomobilom v vodo. Pri vožnji po zelenicah parka je napravil precejšnjo škodo, ki znaša okrog 150 starih tisočakov. Da bi bil cirkus še večji, je Marjan nato zapeljal v deročo in naraslo Dravo. Tik preden bi lahko utonil, si je premislil in po hudih naporih razbil zadnje steklo avtomobila, ter splaval na breg. Deroča voda je avtomobil odnesla in ga še niso našli. M. Novina

PRAPOR ZRVS IVANJKOVCI

Krajevna organizacija Zveze rezervnih vojaških starešin Ivanjkovci je minulo nedeljo razvila svoj prapor. Ob tej priložnosti so tamkajšnji rezervni starešine skupaj z občinskim vodstvom organizirali več srečanj in slovensnosti.

Dopoldne je bilo tekmovanje rezervnih starešin v streljanju z vojaško puško in pištolo, popoldne pa je bila kratka proslava in razvitje prapora. Proslavo je pripravila učiteljica osnovne šole Ivanjkovci Slavica Rajh. Nastopili so pevci, recitatorji in zbor. Ciril Petovar, predsednik krajevne organizacije Zveze borcev NOV Ivanjkovci pa je povedal zbranim nekaj iz revolucionarne preteklosti kraja.

Slovesnost ob razvitju prapora je pričel sekretar osnovne organizacije ZK Ivanjkovci, Mirko Novak in v kratkih besedah orisal pomen in vlogo ter dosedanje uspehe zveze rezervnih vojaških starešin na sploh in še posebej Ormoške. Opozoril je tudi na sedanji položaj v svetu in pomen dela ZRVS kod dejavnika miru. Razvitja prapora ali če bi povedali bolj po vojaško, bojne zastave so se udeležili predstavniki družbenopolitičnih organizacij: Vlado Ožbolt, inž. Terezija Stefančič, Edvard Pajek in drugi. Bojno zastavo je praporščaku Cirilu Meško

izročil predsednik ormoške občinske skupščine Franc Novak.

Potem so bile na vrsti nagrade in nagradenci. Zveza rezervnih vojaških starešin občine Ormož je skupaj z oddelkom za narodno obrambo in krajevno organizacijo ZRVS Ivanjkovci organizirala orientacijski pohod, na katerem so morali rezervni

starešine streljati tudi z polavtomatsko vojaško puško in pištolo. Sodelovale so pet članske ekipe vseh šestih krajevnih organizacij ZRVS. Nekateri odbori so prišli na tekmovanje z več ekipami, tako da

(Nadaljevanje na 12. strani)

Preporščak Ciril Meško je sprejel v varstvo nov prapor.

ZAVARUJTE SEBE IN VAŠE PREMOZENJE PRI

ZAVAROVALNICI „SAVA“!

Zastopstva v vseh večjih krajih Jugoslavije.

Pisarna v Ptuj: Kremljeva ul. 8, tel. 77-028.

PROBLEMI ŽIVINOREJCEV

Kako ravnati z mlekom v poletnem času?

Priraja mleka je v Jugoslaviji kot tudi v Sloveniji majhna. Velik del te proizvodnje gre za obnovo goveje črede in za potrebe prebivalstva. Kvaliteta mleka, ki ga sprejemajo mlekarne, je odvisna od številnih dejavnikov, na katere lahko odločujoče vpliva sam proizvajalec mleka. Ta neposredni vpliv je lahko večji ali manjši, odvisno od tega, kako je o tem proizvajalec poučen.

Ena od osnovnih sestavin mleka, ki je pomembna za kvaliteto in odkupno ceno tega pomembnega živila, je tolišča. Toliščobna enota je po zveznem odloku o minimalnih odkupnih cenah, ki je začel veljati aprila letos, plačana po 0,55 din. Ta cena velja le za tisto mleko, ki vsebuje 3,6 % mlečne maščobe. Mleko po ceni 0,55 din, ki vsebuje 3,6 % mlečne maščobe pa še mora izpolnjevati naslednje pogoje:

1. kislinska stopnja ne sme presegati 7,5 stopenji;
2. čas redukcije metilenskega modrila mora biti daljši od 2 ur;
3. mleko mora biti ohlajeno na temperaturo 12 stopinj.

Ce mleko teh pogojev ne izpolnjuje, se cena zmanjša. Za 0,10 din po litru se zmanjša, če mleko ni ohlajeno najmanj na temperaturo 12 stopinj celzija, za 0,20 din po litru se zmanjša cena, če je čas redukcije metilenskega modrila krajši od 2 ur.

Pogosto se rejci na račun mlekarne pritožujejo. Te pritožbe navadno niso utemeljene, ker rejci zaradi nezadostnega poznavanja dejavnikov, ki vplivajo na toliščnost, kislinsko stopnjo in temperaturo mleka zavračajo krivdo na mlekarne in analizo mleka.

Velikokrat nam prav posameznik, ki prinese mleko na zbiralnico, pokvari celotno količino mleka s tem, da je prišel zjutraj mleko bodisi od prejšnjega večera, ali ni imel res čiste posode, kar je prav tako eden izmed osnovnih dejavnikov pri analizi kislinske stopnje in času, kjer izgubi metilensko modrilo barvo v krajšem času od dveh ur. V tem primeru ni oškodovan pri ceni samo posameznik, ampak vsi, ki prinesejo mleko tej zbiralnici. Navedeno je že bilo, da se cena po litru mleka zmanjša za 0,20 din, če je čas redukcije metilenskega modrila krajši od dveh ur. Pomembno je tudi to, da s pravnimi postopki vplivamo na prvobitno mikrofloro mleka, da od molže do oddaje mleka v zbiralnico obdrži isto ali vsaj nebitveno povečano število mikroorganizmov. Pri hlajenju mleka zadržimo razmnoževanje mikroorganizmov, da se mleko dalje ne kvari. Priporočljivo je, da dajo rejci večerno mleko v hladilnik, kjer se ohladi in takega zjutraj brez skrbi odnesejo v zbiralnico. Danes imamo na mnogih zbiralnicah že urejene hladilne naprave, tako da ga tisti, ki nimajo možnosti dati mleka zvečer v hladilnik, odnesejo na zbiralnico, kjer se mleko ohladi na zaželeno temperaturo in ostane tam do jutranjega zbiranja mleka.

ODVZEM VZORCEV MLEKA:

Pristojni veterinarski inšpektor odvzema vzorce mleka na vsaki zbiralnici enkrat mesečno. Povprečen vzorec mleka na zbiralnici odvzame pred odvozom mleka v

mlekarno. Če inšpektor ugorovi, da mleko ne ustreza kakovosti, to se pravi, da ni ohlajeno in da mleko, pri katerem izgubi metilensko modrilo barvo v času, krajšem od dveh ur, kislinska stopnja pa presega 7,5 stopenji, kar je največ odvisno od neočiščenega mleka in prilivanja večernega neohlajenega mleka jutranjemu, se cena mleka za celotno zbiralnico zniža. Se isti mesec bo inšpektor opravil ponovni pregled mleka in sicer 10 do 15 dni po prvem pregledu. Če je tudi pri drugem pregledu ugotovljeno, da mleko ne ustreza predpisani kakovosti, je cena zmanjšana do naslednjega pregleda za celotno zbiralnico, ko bo ugotovljeno, da je mleko zadovoljive higienske kakovosti.

Kjer bo ugotovljeno, da mleko zbiralnice ne bo večkrat zapovrstjo ustrezalo zadovoljivi higienski kakovosti, se bodo odvezali vzorci posameznim rejcem. Ob taki kontroli se bodo tisti rejci, katerih prineseno mleko ne bo ustrezalo, izločili iz zbiralnice oziroma se njihovo mleko ne bo odkupovalo.

Ce pa bo mleko zbiralnice zadovoljive higienske kakovosti, bo pristojni veterinarski inšpektor na podlagi enkratnega pregleda potrdil, da je mleko zbiralnice v mesecu pregleda ustrezalo predpisani kakovosti. ML

RAZGLEDNICA S POHORJA

Ceprav leži Slov. Bistrica samo nekaj sto metrov od Pohorja, ki privablja vedno več tujih gostov (na bistriškem Pohorju je ta porast obiskov nekoliko počasnejši od mariborskega ali katerega drugega dela) pa lahko prav nasprotno trdimo, da je med prebivalci tega mesta vedno manj takšnih, ki bi se odločili svoj popoldan ali celodnevni vikend preživeti v okrilju čudovitih pohorskih gozdov in planjav, na soncu in svežem zraku, daleč od vsakodnevnih skrbi in enoličnega življenja.

Kje iskati krivdo, da se vse bolj odklikamo od narave in ostajamo raje v zakajenih in utesnjenih gostinskih lokalih, prepolnih alkoholnih hlapov in smrada zaradi tobakovega dima, večkrat pa tudi nenapovedanega in nekulturnega programa. Zaskrbljenost je lahko toliko večja, ker že daljše obdobje opažamo med najštevilnejšimi obi-

Pred konferenco o socialnem razlikovanju v Ormožu. Marca je najnižji osebni dohodek znašal le 426 din.

Sadovi besed

Pomembna so dejanja, ne besede, je izrek, ki so ga poznala že stara ljudstva, izmislili pa so ga stari Rimljani. Tudi vse naše razprave o socialnem razlikovanju, ki so oblikovale lepa stališča in sklepe o tem nedvomno zelo perečem družbenem problemu, pričakujejo oziroma zahtevajo dejanj. Kaj je bilo storjenega in kaj narediti v bodoče, je vprašanje, s katerim se bodo ormoški komunisti spoprijeli na svoji II. seji občinske konference ZKS, ki bo v ponedeljek 26. junija. Pričakovati je, da bo razprava zelo burna.

Na „tapeti“ bo ocena uresničevanja sklepov 3. konference ZK Slovenije, ki je govorila o socialnem razlikovanju. Splošne ugotovitve so več ali manj znane: razlikovanje, ki ne izvira iz delitve po delu, je v naši družbi doseglo tolikšne razsežnosti, da bi ohranitev takšnega stanja, ali celo morebitno poglabljanje, ogrozilo uspešen razvoj in temelje samoupravnega socializma ter omajalo zaupanje delovnih ljudi v njegove vrednote in učinkovitost.

Ormoško gospodarstvo je lansko leto doživelo svoj preporod. Prvič po vojni se je gospodarska moč občine povečala za enkrat, od tega samo lani za 44 odstotkov. Kje tičijo vzroki za takšen, lahko bi rekli, nenormalen porast? Ob analizi zaključnih računov lanskega letnega gospodarjenja delovnih orga-

nizacij je bilo že nekaj slišati o nizkih osebnih dohodkih, ki bi naj bili eden izmed faktorjev uspeha. Družbeni sporazumi o delitvi dohodka in osebnih dohodkov so pričeli veljati šele proti koncu lanskega leta. Določili so najnižji osebni dohodek 800 din. Analiza osebnih dohodkov za mesec marec letošnjega leta nam pove, da so ta določila nična, saj so delavci v nekaterih delovnih organizacijah prejeli marca osebni dohodek skoraj za polovico manjši od določila samoupravnih sporazumov. Najnižja plača je znašala 426 dinarjev. Tudi v petih drugih delovnih organizacijah so najnižji osebni dohodki znašali 584, 615, 700 in 715 dinarjev. Najnižji osebni dohodek drugih delovnih organizacij so 800 ali več dinarjev. Pri tem je treba povedati, da gre za delavce najnižje kvalifikacijske strukture.

Zaposlenost se je v ormoški občini povečala in se še povečuje. V tej zvezi pa se pojavlja vprašanje, ali je smotno odpirati delovna mesta, ki so tako slabo produktivna. Odgovor na postavljeno vprašanje smo lahko slišali na zadnji seji občinske skupščine in je pritriljen. Taka delovna mesta so smotna zato, ker delavec itak živi na majhnem posestvu, v delovni organizaciji dobiva pač nižji osebni dohodek, je pa zato socialno zavarovan in na sploh lahko shaja. Deliti osebne dohodke pa tudi ni kar tako, ker lahko vse razdelimo, za reprodukcijo pa ne bo nič ostalo. Tak odgovor je na videz v redu, povsem drugačno sliko pa dobimo, če poleg najnižjih plač pogledamo tudi najvišje. Pravzaprav bo zadostovalo, če povemo, da so razmerja med najnižjimi in najvišjimi osebnimi dohodki zelo velika in v enem primeru znaša to razmerje celo 1:9. To se pravi, da v tisti delovni organizaciji, kjer znaša najnižja plača 426 dinarjev, zasluži nekdo devetkrat več ipd.

Ob analizi zaključnih računov je bil prikazan najnižji poprečni osebni dohodek 950 dinarjev. Navedena primerjava pokaže, kako varljiva so lahko poprečja. V bodoče bi zato kazalo, da bi analize in ocene gospodarjenja razčlenile osebni dohodek na posamezne kvalifikacijske kategorije. S tem bi omogočili realnejšo analizo in se izognili varljivim poprečjem. Navedena razmerja pa tudi dajejo slutiti, da nekatere delovne organizacije ne spoštujejo družbenih dogovorov.

Kadar je beseda o socialnem razlikovanju, nikakor ne moremo in ne smemo mimo položaja našega kmeta. Zadnja leta se je resnično mnogo spremenilo na bolje, vendar gre ta razvoj prepočasno glede na občutno povečanje in uvajanje nekaterih novih dajatev in sploh. SVL – samostojni obrat „Jeruzalem“ Ormož, ki je na področju občine odgovoren za razvoj tudi zasebnega kmetijstva, je del sredstev (približno 300 starih milijonov) porabil za te namene. Sam pa je premajhen, da bi lahko zadostil vsem potrebam zasebnega kmetijstva. Že pred letom in več se je govorilo o združitvi sil obrata „Jeruzalem“, GG Maribor, kmetijskega sklada SO Ormož in Kreditne banke Maribor. Sklenili bi naj dogovor o skupnem in obveznem (Nadaljevanje na 10. strani)

skovalci predvsem mladino.

Res je, v boju za višji standard, za boljši zaslužek, nekateri opravičeno, drugi manj, pozabljajo na svoje zdravje, pozabljajo, da so človeške sposobnosti omejene in življenje kratko. Pozabljajo, da je v boju za doseg ciljev potreben tudi počitek, vstran od vsakdanjih skrbi in od tekme za več...

Zbledeli so dobri spomini, spomini, ko je bilo Pohorje polno starih in mladih, ko so bili planinski domovi, kljub svoji skromnosti, polni obiskovalcev vseh strani. Vedno manj pa opazimo na mestnih ulicah tudi ljudi z rdečimi obrazi, kot izrazi naravne svežine in zdravja.

Mnoge so priklenili televizijski aparati, druge zopet avtomobili, tretji si gradijo lastne domove in tako ostaja le malo tistih, ki se v času, namenjenem za odih, odpravijo v naravo, na Pohorje, ki je tako blizu in ga mnogi niti ne „vidijo“.

Koristni nasveti

Preslane juhe ali omake omlimo z zakuhanim krompirjem, mlekom ali smetano. V preslano mesno juho zažvrkljamo surov beljak, ki bo vпил dobršen del soli. Juho nato precedimo.

Krpo za loščenje parketa hranite vedno v pločevinasti škatli, ki mora biti zaprta, če ne, postane krpa trda in neuporabna.

Jabolčna pita bo boljša, če uporabite za nadev trda jabolka, ki imajo dosti soka.

Čebula se bo bolje pražila, če jo pred tem povajate v moki.

Kadar vam ostane bel kruh, ga nikar ne zavrzite. Posušen, na kocke razrezan kruh, je odlično nadomestilo rezancev v juhi.

Da ne boste povzročali neprijetnega škrtanja ključa v ključavnici, kanite vanjo nekaj kapljic olja, ključ pa le nalagoma premažite.

Da boste navlaženo perilo lahko hitreje začeli likati, ga namesto s hladno vodo, poškorpite s toplo.

30 letnica ustanovitve Slovenskogoriške čete

10. nadaljevanje

NAČRT ZA NAPAD V CERKVENJAKU

V začetku junija so imeli partizani pod župniščem v Vitomarcih nočni sestanek z nekaterimi sodelavci, da bi se domenili o novih načrtih za akcije. Safariču, članu Osvobodilne fronte iz Cerkvenjaka, so partizani naročili, naj pripravi načrt občinskega poslopja in trgovine v Cerkvenjaku, kar bi partizani v kratkem napadli. Po tem sestanku so partizani zaman čakali na načrt, kajti okupator je Safariča med tem poslal v nemško vojsko. Načrt za to akcijo so partizani zato odgodili.

NAPAD NA OROŽNIŠKO POSTAJO V VINTAROVCIH

Gestapovci iz Ptujja so 6. junija zaropotali po hiši komunista Franca Rajšpa, ključavničarja v Doliču, kjer se je naselil leta 1938 z ženo Marijo in nato vzel na svoj dom štiri otroke svojege brata. Tistega dne so Rajšpovi kosili. Ko so zaslišali razbijanje gestapovcev po vratih, je bilo že prepozno, da bi zbežali, saj so jih gestapovci že opazili na travniku. Oba, moža in ženo so zvezali in ju pretepali, nakar so ju odpeljali, hišo pa zaklenili in zapečatili. Otroci so ostali pred hišo in jokali. Sosedje so jih sprejeli na svoje domove. Čez 3 tedne pa jih je okupator odgnal v otroška taborišča v Nemčijo.

Zakonca Rajšpa so Nemci zaprli na sedežu orožniške postaje v Vintarovcih. Tja so prignali še partizanskega sodelavca Vinka Frica. Drugega dne so vse tri odpeljali v ptujske zapore.

Ko so partizani zvedeli, da so Rajšpova in Frica zaprli, so sklenili, da napadejo orožniško postajo v Vintarovcih in rešijo svoje zaveznike. Nasprotni strani orožniške postaje so v sadovnjaku zapeli slovensko pesem. Z njo so privabili orožnike na hišni prag in vanje namerili svoje puške. Obležala sta dva orožnika, Loidl in Zemljčič, kakor je navedeno v mrliški knjigi, kjer je zapisano še, da sta bila ustreljena ob pol dveh ponoči. Drugi orožniki so streljali na partizane s podstrešja. Partizani boja niso nadaljevali, ker orožnikom v stavbi ne bi mogli do živga.

Okupator je po napadu na orožniško postajo v Vintarovcih pričel s hajkami po občinah Desternik, Trnovska vas, Vintomarci in Cerkvenjak, kjer so se partizani zadrževali. Zato se je Slovenskogoriška četa preselila v občino Juršinci.

NOVO DOMOVANJE IN NOVI PODVIGI PARTIZANOV

V občini Juršinci so se partizani naselili pri posestniku Janži Toplaku. Najprej se je pri njem oglasil Osojnik, ki je tedaj prevzel poveljstvo v četi. Ko se je Osojnik pri Toplaku odpočil, je odšel po partizane. Naselili so se v gospodarskem poslopju. Čez nekaj dni so izbrali domovanje v gozdu za Toplakovo hišo, proti koncu junija pa so se preselili v podzemeljsko jamo blizu Toplakove domačije. Iz Mostja so včasih za nekaj dni odšli v Čuševo zidanico na Gradiščak.

Večkrat so se junija oglašali tudi pri Lovrencu Čušu v Grličih in Janezu Čušu v Zg. Velovlaku. Nekajkrat so prespali tudi v Novi vasi in Kicarju pri sodelavcih.

V novem domovanju so prebivali blizu železniške proge, ki so jo zato junija minirali med Dornavo in Ptujem.

Ze junija so se odločili, da bodo v začetku julija likvidirali nadutega hitlerjevca, krajevnega vodjo Heimatabunda v Cerkvenjaku — Adalberta Sutterja.

Dalje prihodnjč
V. R.

Avtomobilska mrzlica končana

O gasilcih navadno posebej ne razmišljamo, tudi kritiziramo jih samo priložnostno. Kadar pa zaslišimo značilen zvok sirene, ki kliče na pomoč ob ognju ali kakšni drugi elementarni nesreči, takrat so vse oči uprte v te prostovoljne pomočnike vsem in ob vsakem času. Ravno zaradi tega humanega dela, ki ga gasilci opravljajo včasih bolj včasih pa manj uspešno, je človeku nerodno reči kakšno kritično pripombo na njihova plemenita prizadevanja. Kljub temu pričujoči sestavek gasilcev ne bo samo hvalil, ampak je naš namen spregovoriti tudi kritično o gasilski opremi, ki nedvomno spada k ukrepom požarne preventive. Naš sogovornik je poveljnik občinske gasilske zveze Ormož Adolf Rižnar.

Kmalu bo dve leti, odkar so člani gasilskih društev s področja ormoške občine skupaj z dobromislečimi vaščani začeli razmišljati, kako tehnično dvigniti gasilstvo, da bo kos svojim nalogam. Pričakovali pa so tudi, da se bodo z modernizacijo društev tudi mladi bolj aktivno vključevali v njihove vrste. In res! Gasilska društva je zajela prava mrzlica. Razumljivo, da so v času avtomobilizma pričeli kupovati nove avtomobile, tu in tam tudi kakšno novo motorno brizgalno. Pričelo se je tekmovanje, kdo bo močnejši in boljši. V nepolnih dveh letih je bilo tako nabavljenih 9 avtomobilov in 6 brizgaln. Mladi so se pričeli vključevati, nastali pa so veliki stroški in pričela se je hajka za denarjem. Prispevali so v forumi, delovne in družbene organizacije, največ pa gasilci in vaščani sami. Razvila se je močna aktivnost zbiranja denarja z veselnicami in tombolami, darila posameznikov, botri itd. Vse to je bilo v redu in prav, dokler se niso pojavili glasovi, ki so zahtevali v gasilskih društvih tudi več opreme in orodja.

Problem je nastal in bo še vrsto let prisoten, ker so društva zadolžena. Mnogi so ob nakupih avtomobilov mislili samo na prevoz, pozabili pa so, da je njihov cevni material in druga oprema dotrajana. Ni dovolj, da so gasilci v čimkrajšem času na kraju požara ali druge nesreče, ampak bi morali misliti tudi, kako

PRED PRIČETKOM

turistične sezone

NA BISTRISKEM POHORJU

Obnovljen Štuhecov dom pri Treh kraljih na bistriskem Pohorju je eden najlepših in najsodobneje opremljenih planinskih domov v Sloveniji.

in s čim bodo opravili svojo, četudi prostovoljno dolžnost. Nekatera društva tudi nimajo urejenih alarmnih naprav, kar je velika ovira za njihovo učinkovitost.

Občinska gasilska zveza se je trudila sprti reševati nastale probleme. Društvom je poslala razpis za nabavo sodobnega cevne materiala in ponudila sofinanciranje do višine 60 odstotkov. Zveza je plačala tudi 60 odstotkov stroškov vseh popravil motornih brizgaln in drugega orodja, medtem ko je v celoti plačala porabljen goriva in maziva. Navedene akcije so nekoliko pripomogle k zboljšanju kritičnega stanja opreme in orodja gasilskih društev.

Na področju požarnega okoliša občinske gasilske zveze je sedaj 22 gasilskih domov in spravišč gasilskega orodja in opreme. Društva razpolagajo s 14 tipiziranimi gasilskimi avtomobili, vsako društvo pa ima tudi vsaj eno motorno brizgalno. Nekatera jih imajo več, saj je na področju občine kar 33 brizgaln. Bilo je kupljenih tudi približno 1500 metrov raznih tlačnih gumiranih in konopljenih cevi, tako da društva posedujejo sedaj 300 m B tlačnih cevi, 800 m B gumiranih tlačnih cevi, 4000 m C konopljenih tlačnih cevi in 300 m E gumiranih cevi.

Vprašanje, ki je ostalo odprto, je še vedno osebna oprema. Iz statističnih podatkov je razvidno, da ima 21 društev s 1700 člani samo 500 delovnih oblek, 120 delovnih pasov, 150 čelad, 30 plinskih mask, 1 izolirni aparat in 2 reševalna čolna. Podatki jasno kažejo, da društva, mogoče samo nekatera, ne skrbijo dovolj za osebno opremo članstva, saj člani predvsem vaških društev prihajajo na požare v svojih „civilnih“ oblekah.

Člani občinske gasilske zveze so pregledali vsa spravišča orodja in opreme in ugotovili tudi, da po nekaterih gasilskih domovih materiali propadajo. Takrat so opozorili vodstva posameznih društev, da naj bolj skrbijo za svojo opremo. Prepričani smo lahko, da je avtomobilska mrzlica za nami in se bodo društva posvečala bolj nakupu orodja in opreme. Na pomoč!

Vsled pomanjkanja zimsko športnih objektov je zimsko obdobje na bistriskem Pohorju sedaj še precej skromno izraženo, kot bi to lahko bilo v sicer lepem okolju in precejšnjih možnostih, ki pa do sedaj še niso v popolnosti izkoriščene.

To je tudi vzrok, da se prične na tem delu Pohorja prava turistična sezona razmeroma pozno in sicer v juniju. Pa tudi konec sezone je dokaj hitro, v septembru. Samo štirje meseci so premalo, da bi se v turističnem področju tega dela Pohorja lahko storilo kaj več a pritegnitev novih gostov. To pa ni tudi vsi vzroki, med katerimi je pomembno vprašanje pomanjkanja finančnih sredstev in strokovnega kadra.

Med najprivlačnejše turistične točke v bistriški občini sodi planinski dom Antona Štuheca pri Treh kraljih, last Planinskega društva IMPOL iz Slov. Bistrice, ki je dom ob prevzemu, skupno z delovnim kolektivom IMPOL-a iz Slov. Bistrice leta 1968 preuredilo iz stare zgradbe v enega najsodobnejših planinskih domov v Sloveniji. Namenili so ga predvsem za prijeten oddih članov delovnega kolektiva IMPOL ter članov PD IMPOL. Dom Antona Štuheca, ki se nahaja na 1200 m nadmorske višine in je 22 km oddaljen (prek Šmartna na Pohorju) od Slov. Bistrice, je odprtega tipa in z veseljem sprejme vsakega obiskovalca, kateremu lahko nudi številna izbrana jedila (med njimi tudi pohorsko omleto in pohorski zrezek) ter prelepo okolico, med katerimi goste še posebno privlači nekaj minut oddaljeno Črno jezero.

Zmerne so tudi turistične cene tega doma, saj znaša za člana kolektiva IMPOL dnevni penzion samo 35 ND, kar velja tudi za člana PD IMPOL, ostali planinci pa imajo podobne popuste, kot jih zagotavljajo tudi drugi domovi planinskih društev v Sloveniji. Za vse ostale člane pa je dnevni penzion 60 ND. Kljub ugodnim cenam, predvsem za člane IMPOL-a, med njimi ni veliko zanimanja za storitev doma, ker seraje odločajo za letovanja v obmorskih krajih. Prav tako pa penzijske zmogljivosti ostajajo neizkoriščene največkrat med tedni

Pismo iz lešniške doline

V svojih otroških letih sem bila večkrat pri svoji babici v T. in se spominjam starejšega moža, ki je rad prihajal k tej hiši. Ko je dobil lonček pijače, je vedno rad zapel pesem v prleškem narečju. Do solz smo se vsakokrat nasmejali njegovemu spakovanju in čudno trdi izgovorjavi besedila med petjem. Nazadnje se je še moj stric od njega naučil pesmi in tistega njegovega zavijanja z usti in očmi, da nam je potem še on tako prepeval, posebno nam otrokom, ki mu potem nikdar nismo dali miru in nam jo je moral vedno znova prepevati. — Pel je sicer več takih pesmi, a meni je ostal še najbolj v spominu del pesmi, ki se je glasila nekako takole:

„Fara Tomažovska zmirj je slovela,
kruha no vina zadosti je mela,
Hodmo čez Kunkilo ino čez Zvabe,
pridemo doj do klučarovske grabe,
bojšo je leto, bol jiva rodi,
doj od Sinika jim dež pognoji ...

PRED PRIČETKOM TURISTIČNE SEZONE

(Nadaljevanje z 8. strani)

om, medtem ko je ob sobotah in nedeljah dom zaseden v celoti.

Za razliko od skromnejšega zanimanja gostov za penzijska bivanja v tem domu pa je letos opaziti večje število prehodnih gostov, ki se tod zadržijo samo nekaj ur, nato pa nadaljujejo pot do Črnega jezera in Osankarjeve proti mariborskemu Pohorju. Medtem ko je največ prehodnih gostov iz bistriške občine pa jih je veliko tudi iz Maribora in Ptuja ter Rogaske Slatine.

Dom razpolaga z 18 dvopostelnimi in tripostelnimi sobami ter 30 skupnimi ležišči v starem domu. Razpolagajo s skupno nad 120 sedeži. Upravnik doma Adolf Šarman sklepa, da so med najpomembnejšimi vzroki, da obisk še ni tako številen, kot bi bilo pričakovati, glede na lego in pomembnost tega turističnega objekta predvsem neizkoriščenosti v zimskih mesecih in ker slovenska planinska transverzala ne vodi tudi do tega doma.

Posebna ugodnost je za domi dobra cestna povezanost z vsemi planinskimi domovi na Pohorju in ostalim cestnim omrežjem kakor tudi občinskim središčem Slov. Bistrice. To je tudi eden od pomembnih vzrokov, da se številne skupine odločajo za organizacijo raznih shodov, seminarjev in stečanj v tem domu. V bližini doma so že pričeli pripravljati nove smučarske terene in bodo zgradili tudi vlečnico za smučarje. Prepričani so, da bo ta investicija spremenila dosedanje prakso zimskega mrtvila pri Treh kraljih, istočasno pa bo podlajšala tudi turistično sezono vsaj za dva ali tri mesece. Predvidevajo, da se bodo prvi smučarji lahko spustili po novih smučiščih na bistriškem Pohorju že letošnjo zimo. Tod navadno ne organizirajo večjih zabavnih prireditvev, ker si obiskovalci tega lepega pohorskega predela želijo predvsem prepotrebnega miru in svežega zraka, ki ga v večjih naseljih in na delovnem mestu vse bolj pogrešajo. Morda bi bilo koristno razmisliti tudi o organiziranju lovske dejavnosti, za kar so v bližini doma in okolici dani dobri pogoji.

Foto in tekst:
Viktor Horvat

Pesem je bila seveda še precej daljša, vendar sem si najbolj zapomnila ta del, ker se je to tikalo moje domače vasi. Pesnik je mislil v tem, ko je napisal — ... „doj od Sinika jim dež pognoji“ — poplave, ki nam večkrat poplavijo vse travnike tako, da krma živini več škoduje kot koristi. Voda, ki pridere s hribov, prinese sicer s seboj nekaj humusa, ki ga pobere po njivah, vendar ga potem tudi odnese po potoku naprej. Ker je krma potem vsa blatna in tudi sicer že malo vredna zaradi močvirnatega terena, živina navadno rajši žre navadno žitno slamo, če je le nekaj trave vmes. Krave so zaradi tako blatne krme več ali manj metiljave in jih moramo redno zdraviti — s čimer so seveda spet združeni stroški — sicer nam živina propade.

Del teh travnikov („Črnila“ jim pravimo) je pred leti prešlo v last splošnega ljudskega premoženja. Včasih, ko je bila to privatna lastnina, so lastniki vsako leto redno izkopavali järke, po katerih se je voda vsaj nekoliko izcejala. Čeprav je sicer potok Lešnica ob travnikih višje ležeč od travnikov, so ga izpejevali v nižje ležeč in nekoliko oddaljen del potoka, da so tako lahko prišli na travnike in pokosili in posušili to sicer malo vredno krmo. Sedaj tega že več let nikdo ni delal in tako je nastalo močvirje, ki ga človek ne more prestopiti. Razbohotil se je šar in lepo do 3 m visoko trstje, v katerem ima še nekaj zavetišča divjad, kolikor se najde tu in tam kup suhe zemlje, posebno fazani, da okoliškim kmetom spomladi, ko posejemo koruzo, pridno pobirajo po njivah, da jo moramo vedno 2 krat sejati. Seveda ji tudi v jeseni, ko se pokaže zrnje, ne prizanesejo. Parkrat je nekdo to krmo in trstje spomladi, ko je bila suha, zažgal, kar pa je seveda nevarno, saj bi se ogenj lahko razširil na okoliška poslopja. Kup sena, ki je bil v bližini je tako tudi že zgorel.

Včasih smo vaščani že nekaj sitnariji, naj bi potok regulirali in poglobili. Vendar so bili baje stroški za ta dela previsoki. S tem bi namreč svet izsušili in bi zemlja postala rodovitnejša. Nekdo je omenil, da bi naj zasadil jelševje, da bi bilo vsaj nekaj koristi. Obstaja pa vprašanje, ali ne bi rajši naredili tu ribnika, kot ga baje mislilo narediti v Savcih iz lepih travnikov, kjer raste dobra krma za živino, tu iz tega pa itak ni nobene koristi. Lastniki, ki imajo še v tem predelu svoje parcele, so jih pripravljene zamenjati za del njiv, ki so bile nekoč tudi njihova last in so sedaj tudi last splošnega ljudskega premoženja, ki ležijo ob teh travnikih, vendar niso močvirne in bi od teh na manjših kosih imeli več koristi. Tudi tu je sedaj senožet.

Malo višje teh „Črnil“ so svoj čas iskali nafto, ki pa je niso našli. Baje se nadejajo tamf termalne vode in nekaj se je govorilo, da bi naredili tam kopališče. To bi bilo velikega pomena za našo dolino. Vendar bi za vse to bilo treba precej denarja. Kje ga dobiti, na to pa mi ne vemo odgovora. Vemo le to, da smo v tej dolini precej zaostali, da ne rečem ubogi. Saj imamo vso zemljo večinoma v hribovitem kraju, (razen travnikov seveda) in so posebno na levi strani ceste od Ormoža proti Tomažu njive obrnjene proti severu; tako jih spomladi še dolgo potem,

ko je drugje že vse zeleno, pokriva še visok sneg.

Je pa vseeno lepa ta naša dolinica, le njeni prebivalci bi si želeli, da bi jo malo olepšali in poživili. Dandanes povsod vidimo, da se veliko obnavlja in gradi, morda bi se dalo

tudi pri nas kaj ukreniti in iz tega močvirja narediti kaj koristnejšega. Že sedaj vidimo, da radi prihajajo ljudje iz mesta v to tiho in osamljeno dolino, koliko rajši bi se prišli če bi ... Tudi če bi naša cesta bila količkaj boljša ... F. M.

Bistriški grad središče kulturne dejavnosti v občini

Bistriški grad — kulturne dejavnosti občine.

Po več letih želja, pričakovanj in upanja bodo v naslednjih mesecih obnovili stari grad v središču mesta Slov. Bistrica. To za mnoge ni nič novega, saj je bilo o obnovi bistriškega gradu že mnogo govora pa tudi pisanja, toda vedno se je zataknilo, ko je bilo treba pričeti z delom, saj so se lepo postavljeni načrti spremenili v nič ob ugotovitvi, da je za takšno obnovo potrebno mnogo finančnih sredstev, katerih pa bistriška občina zaradi težav v gospodarstvu ni mogla zbrati. S podobnimi težavami so se ukvarjali in se še sedaj v skladu za spomeniško varstvo Slovenije, kjer pričakujejo pomoč številni kulturni sponzorji preteklosti.

V preteklem tednu pa je republiški sklad za spomeniško varstvo Slovenije odobril 19 milijonov SD za obnovo bistriškega gradu. Tej vsoti bo prispevala še kulturna skupnost občine Slov. Bistrica 10 milijonov, od tega 5 v letošnjem in 5 v prihodnjem letu.

Z zbranimi sredstvi bodo v bistriškem gradu lahko obnovili samo nekatere najnujnejše predele, saj bi za obnovo celotnega potrebovali še nekajkrat večja sredstva.

Po komisijem ogledu, ki ga bo opravila posebna ekipa zavoda za spomeniško varstvo v Mariboru,

bodo pričeli s prvimi obnovitvenimi deli. Ta bodo usmerjena na urejanje najbolj kritičnih delov stavbe, med katerimi so slaba električna napeljava, okna, tlak, stopnišča, sanitarije, vhodna vrata in manjša, vendar zelo nujna popravila.

Ze ob koncu letošnjega leta je, v kolikor bodo dela izvajali po sprejetem programu, pričakovati, da bodo v gradu urejeni prvi prostori v okviru poznejše restavracije večjega dela prostorov in hodnikov, namenjenih kulturni dejavnosti za področje celotne občine. Tako bodo najprej uredili v enem od prostorov narodopisni muzej, kateremu po zaslugi direktorja Matične knjižnice v Slov. Bistrici Miljutina Arka postaja danes že pretesno med knjižnimi policami. Urediti nameravajo tudi dvorano za slavnostne prireditve in likovne razstave. Svoj prostor v starem gradu naj bi dobila tudi kulturna skupnost.

To je prva faza v programu razvoja in obnove bistriškega gradu kot središča kulturnega in umetniškega življenja občine, ki bo v popolnosti zaživelo komaj v naslednjih letih, kar je odvisno od razpoložljivih finančnih sredstev in prizadevanja občanov.

Foto in tekst: Viktor Horvat

KAJ SMO NAREDILI?

Pri občinski konferenci SZDL Ormož se že nekaj časa intenzivno pripravljajo na volitve, ki bodo prihodnje leto. Takrat bomo volili nove predstavnike v vse voljene organe naše družbenopolitične skupnosti, sedaj pa poteka prva faza priprav na ta pomemben dogodek, to je evidentiranje možnih kandidatov. V zvezi s tem in da bi pogledali, kaj je bilo do sedaj storjenega na tem področju, je vodstvo občinske organizacije SZDL sklicalo sestanek političnega aktiva. Razgovor o dosedanjem poteku kadrovskih priprav bo jutri, v petek.

Pričakujejo, da se bo sestanka udeležila tudi članica republiške konference SZDL, Silva Jereb iz Ljubljane.

Jr

**OBVESTILO
MAISTROVIM BORCEM**

Dobili smo nova izkaznice za vse člane, ki jih lahko dvignejo pri našem blagajniku tov. KRAJNCU ob petkih v klubu Društva upokojenцев Ptuj.

Odbor

Naše mesto

Po dogovoru s krajevno skupnostjo Ptuj uvajamo v našem listu pričujočo novo rubriko. V njej bo svet krajevne skupnosti in bi naj občani v čim večjem številu obravnavali vse probleme mesta, posebej njegovega zunanjšega izgleda v zvezi s stalno akcijo za čim lepše in bolj zdravo okolje.

Vabimo vse, ki mislijo, da bi lahko s svojim sestavkom opozorili na kaj v našem mestu, kar kazi njegovo podobo in kviri njegov izgled in ugled in s katerim bi prispevali lepšemu izgledu mesta in k bolj zdravemu okolju v njem, da nam tak sestavek pošljejo v objavo. Vsak dobronameren sestavek bomo z veseljem objavili.

UREDNIŠTVO

Kako zagotoviti v našem mestu higiensko ureditev in lepo podobo?

Krajevna skupnost je pred nedavnim prevzela skrb za čim lepšo podobo mesta in urejenost naših skromnih zelenic in parkih. V maju je krajevna skupnost prislunila akciji „očistimo naše okolje“ in se dogovorila z učenci osnovne šole, da pomagajo do turistične sezone čim bolj očistiti mesto in okolico, kakor tudi zelenice in parke. Tudi problem varstva okolja stopa v zadnjem času v ospredje. Strokovne raziskave so pokazale, da je okolje že močno prizadeto, tako da resno ogroža zdravo življenje (ozračje, voda itd.). S posebnim poudarkom lahko omenimo, da 32. ustavni amandman govori o varstvu okolja in sicer: „delovni ljudje in občani imajo pravico živeti v zdravem okolju“. V akciji „očistimo naše okolje“ gre preprosto za večjo čistočo v našem okolju, pri čemer naj bi sodeloval sleherni občan in tudi delovne organizacije. Cilj naj bi bil tudi privzgojiti občane, torej vzbuditi smisel za snago povsod in na vsakem koraku, prav tako pa je cilj, da se otroci in prebivalci mesta vključijo v konkretne očiščevalne akcije, ki največkrat prispevajo k mnogo boljši čistoti mesta in okolice. Povsem razumljivo je, da je od nas vseh odvisno, ali bomo živeli v urejenem in čistem okolju. Zavedamo se tudi, da zastavljenega vzgojnega cilja ne moremo doseči, če ne bodo pomagale pri tem predvsem šole, časopisi in celotno prebivalstvo. Vseled tega krajevna skupnost poziva vse občane, da pomagajo pri akciji „očistimo naše okolje“ v našem zgodovinskem mestu.

Človek je spremenil način življenja, do naravnega okolja pa se vede kot prej, ko je veljalo, da je vse, kar je spustil v zrak, odnesel veter; kar je vrgel v vodo, je odplavalo; umazana voda pa se je spet očistila. Če bomo nadaljevali z uničevanjem okolja, z zastupljanjem vode in zraka, se bomo zadušili in zastrupili.

V očiščevalno akcijo se moramo vključiti vsi, saj ima takšna akcija dvojni cilj: koristno delo in vzgojni učinek. Vsak posameznik spozna, kako preprosto je onesnažiti okolje in kako je težko vrniti lepo podobo. Take očiščevalne akcije so primerne za našo mladino, predvsem za osnovno šolo, saj bi morali prav učenci pomagati pri pobiranju smeti na šolskih dvoriščih, po mestu, ulicah, kjer hodijo vsak dan v šolo in iz nje, čistiti zelenice in parke. Te navlake je tudi v našem mestu dovolj in če se ne bomo vsi vključili, iz te akcije ne bo nič.

Občani in delovne organizacije so dolžne zlasti:

1. vzdrževati v primernem stanju dvorišča, zgradbe in dovodne poti k zgradbam.
2. smetišče posode postaviti na takšna mesta, da ne kvarijo zunanjšega videza mesta in stan. zgradb.
3. odstranjevati ograje, ki so v zanemarjenem stanju ali občutno kvarijo zunanje lice, ostale ograje pa je potrebno redno vzdrževati. Odstraniti in porušiti vse ruševine zgradb in druge neprimerne objekte, ki niso sposobni za obnovo in ovirajo promet in kazijo lepo podobo mesta.
4. popraviti ali obnoviti zanemarjena vhodna vrata hiš, okna, strešne žlebove, snegobrane in odtočne cevi.
5. popraviti ali obnoviti ter prebeliti zgradbe, na katerih odpada omet in so zanemarjena.
6. obnoviti izložbe, reklamne in oglasne deske na raznih poslovnih prostorih in trgovinah.
7. urediti dvorišča, vrtove, posekati drevje in grmičevje, ki ovirajo promet vozil in pešcev.
8. polagati večjo pažnjo pri posodah za smeti, da so zadostno zaprte in v takem stanju, da ne povzročajo smradu ter da jih izpraznijo ob pravem času.
9. skrbeti za snago v stanovanjih ali v delavnica v taki meri, da nesnaga ne moti okolice in ne ogroža zdravja ljudi in ne kazi zunanjšega lica mesta.

Če hodimo po našem mestu lahko mimogrede ugotovimo, da nam nekatere gole zgradbe niso v čast. Vse preveč imamo praznih oken, praznih posod za cvetje, golih balkonov in podobno. Če bi te stare zgradbe, oz. njihova pročelja okrasili s cvetjem in zelenjem, bi te zgradbe postale zanimivejše in prijetnejše. Vsekakor lahko ugotovljamo, da pri naših občanah se ni prodrla zavest in potreba po lepšem, prijetnejšem stanovanjskem okolju.

Okolje, v katerem živimo, postaja v vse večji meri prenatrpano, preobremenjeno z zidavo in drugim. Ni zato naključje, da naš čas odločno potrjuje spoznanje, da zelenje predstavlja v človekovem okolju tisto prvino, naravno sestavino, ki je nenadomestljiva in nepogrešljiva... Življenje nas dnevno vodi v razna okolja, med vsemi pa je najbolj zanimivo okolje stanovanjskih bivališč, kjer se največ zadržujemo. Idealen obliko tega okolja vidimo v hišnem vrtu, med tem pa si v stanovanjskih naseljih skušamo to nadomestiti z zelenicami, cveticami na

balkonih in oknih. To bi naj bilo nadomestilo za izgubljen stik z naravo, ki je vir zdravja in novega elana za delo. Danes zelenje in cvetje cvetlice po vsem civiliziranem svetu. Postale so del stanovanjskega okolja. Nameščamo jih povsod, kjer prebivamo in kjer delamo. Za marsikoga je to edini stik z naravo in vsak velikokrat občuti potrebo po sončnem zelenju, po nežnem dehtečem cvetju. V času, ko se pri nas vse bolj razvija turizem, ne smemo prezreti koristi, ki jo prinašajo cvetlice. S cvetjem in zelenjem na naših balkonih in oknih bomo privabili še več domačih in tujih gostov, ki želijo preživeti svoj dopust predvsem tam, kjer je lepo.

Vse več je tudi že v našem mestu cvetja in zelenja ampak na žalost imamo v Ptujtu tudi take, ki jih je smisel za lepoto in lepši izgled mesta neznana stvar ter uničujejo in kvarijo vse tisto, kar je s trudom ustvarjeno za lepo podobo mesta.

Črevesni zajedalci

Nadaljevanje

Do okužbe pride pretežno skozi usta. Nalezljive oblike glist pridejo v usta s hrano, z umazanimi rokami, s pijačo in z drugimi predmeti, ki pridejo v stik z usti. Še zlasti težko je preprečiti okužbo z jajčeci in ličinkami, ki so zaradi čvrste ovojnice zavarovane pred vplivi okolja. Omejenji obliki najčešče najdemo v blatu človeka in nekaterih živali.

Civilizirani narodi nasploh mislijo, da živil ni težko zavarovati pred okužbo s človeškimi fekalijami. Res je, da sodobne sanitarije in odstranjevanje človeških fekalij v precejšnji meri pomagajo pri preprečevanju okužbe s črevesnimi glistami. Kljub temu pa je znana dolga vrsta primerov, ko so higienski ukrepi odpovedali in je prišlo do množične okužbe. Dejstvo je, da marsikje vrtove še vedno gnojijo s človeškimi fekalijami. Solata je eden najpogostejših virov okužbe, še posebno pri nas.

Poglejmo si nekoliko natančneje dve vrsti črevesnih glist, ki sta v naši državi najbolj razširjeni.

1. **PODANČICA** najčešče napada otroke, ker pa je zelo nalezljiva, se okužba hitro razširi tudi na odrasle v družini. Samica podančice, ki potuje skozi debelo črevo in danko, okrog katere izloča veliko število jajčec (okrog 11.000), povzroča okrog danke srbenje, kar je eden od najpomembnejših simptomov. Če jajčeca z umazanimi rokami ali

SADOVI BESED

(Nadaljevanje s 7. strani)

financiranju razvoja zasebnega kmetijstva. Sadovi besed pa so beseda našega kmeta je povečanje storitosti in z njo količine proizvodov. Na tem primeru bo tudi kmet zmožen dati davke za zdravstveno in pokojninsko zavarovanje. Odprt je problem ostarelih kmetov. Potrebo bo razmisliti o oblikah njihove vzdrževanja in proizvodnje na njihovi zemlji.

Vse navedeno je samo delček majhen drobec tistega, o čemer dni razmišljajo ormoški komunisti na številnih sestankih pred II. občinske konference, ki bo pozna no razčlenila probleme socialne diferenciacije. Upamo lahko, da bodo sadovi besed dejansko izboljšali položaja vsaj skrajno kritično struktur zaposlenih. Obstojče in ne pa bolj kot besede zahtevajo dejanja.

htano pridejo v usta drugih članov družine, se okužba naglo razširi. Otroci, ki se igrajo po dvorišču, imajo pod nohti veliko teh jajčec. Sesanjem prstov in dotikanjem ust, tako vedno znova okužujejo. Jajčeca podančice najdemo v hišnem prahu (okužba z dihanjem) v omarah, mizah in oknih, v posušnih školjkah, v posteljnem perilu. Nasploh jih je največ v spalnicah, tako da je okužbi izpostavljena vsa družina. Iz družine okužba razširi v otroške vrtnice, tovarne, kasarne in druge kolektive. V takih primerih je neobhodno potrebno zdravljenje vse družine oziroma kolektiva.

Najpogostejši znaki okužbe podančicami so izguba teka, hujanje, močenje postelje, nespečnost, sklepetanje z zobmi, bolečine v trebuhu, slabost, bruhanje in alergične reakcije organizma.

Da bi se obvarovali pred okužbo si moramo redno umivati roke pri opravljanju potrebe in pred jedjo. Med zdravljenjem in še teden dni po njem mora bolnik nositi tesno oprijeto perilo, ki preprečuje, da jajčeca podančice prišla v stik s rokami in se tako raznesla. Telesno perilo je treba prekuhati vsak dan v posteljnino, spalne srajce in pižama pa dva- do trikrat na teden.

Nadaljevanje prihodnjic
Dr. med. Ljubo Dorn

IN ŠE ENKRAT »JUNAKI VIŠIN«

V prejšnji številki Tednika smo objavili sestavek pod naslovom „Junaki višin“. Zal zaradi tehničnih ovir nismo mogli objaviti tudi fotografij. Zdaj objavljamo eno od njih danes. Na sliki so padalci tik po pristanku na zemljo. Na desni strani je Franc Kodela, učitelj padalstva v Moškanjcah.

Konkretna oblika sodelovanja

V času bivanja udeležencev Karavane bratstva in prijateljstva 1972 v Ormožu so tamkajšnji gospodarstveniki in delavci s področja družbenih služb navezali nekaj konkretnih stikov med občino Ormož in Vrnjačko Banjo.

Razgovor o gospodarstvu obeh občin in možnostih sodelovanja je pripravila direktorica trgovskega podjetja „Zarja“ Ormož, Anica Lukaček, diplomirani ekonomist. Poleg šestčlanske službene delegacije občine Vrnjačka Banja je razgovoru prisostovala tudi večina direktorjev in drugih vodij ormoških delovnih organizacij in dislociranih obratov. Anica Lukaček je v svojem uvodu povedala nekaj misli o razvoju občine Ormož v zadnjih dveh letih. Omenila je tudi nacionalni dohodek in strukturo prebivalcev. Pri oceni gospodarstva je posebej poudarila, da kljub ugodni akumulativnosti predstavlja nelikvidnost in depozitna nesposobnost ormoških delovnih organizacij za občino

veliko breme. Tako v gospodarstvu manjka približno 25 odstotkov potrebnih obratnih sredstev.

Potem je potekal pogovor o gospodarstvu obeh občin. Ogleдали pa so si tudi nove proizvodne obrate tovarne Jože Kerenčič Ormož.

Na področju družbenih služb sta razgovore vodila Edvard Pajek za šolstvo in otroško varstvo, Milan Vičar pa za zdravstvo in socialno skrbstvo. Mnenja so izmenjali v prostorih osnovne šole v Središču ob Dravi. Prišlo pa je tudi do enega čisto konkretnega dogovora. Tako je želja po obojestranskem sodelovanju, ki so jo prebivalci obeh občin še posebej manifestirali letos s podpisom listine o pobratenju, dobila tudi prve oblike v praksi. Letos julija bo prišlo v Ormož na počitnice 15 otrok iz Vrnjačke Banje. Stanovali bodo pri svojih vrstnikih, le-ti pa jim bodo po desetih dneh skupnega bivanja obisk vrtili.

65. IN 66. IZVEŠTJE PTUJSKE GIMNAZIJE

Gimnazija Dušana Kvedra v Ptujju je izdala 65. in 66. Izveštje – letni poročili za šolski leti 1969–70 in 1970–71.

Zvezek obsega poleg seznama dijakov in njihovega učnega uspeha ter kronike obeh šolskih let, pregleda članov delovne skupnosti zavoda, poročila o delu šolskih organizacij in društev ter krozkov še nekaj zanimivih sestavkov o predgovorini in zgodovini tega našega ptujškega uglednega šolskega zavoda, ki bodo pritegnili zlasti bivše njegove dijake.

Izdajo Izveštja so omogočila nekatera ptujška podjetja s svojimi prispevki, uredil pa ga je prof. Drago Suligoj. Lep tisk in vezava je delo Ptujске tiskarne.

SKRIB ZA KADRE V IMPOLU

Komisija za kadrovska vprašanja delavskega sveta IMPOL iz Slov. Bistrice je tudi letos posvetila posebno pozornost pridobivanju novih kadrov.

Pred kratkim je sklenila, da bo na osnovi pokazanih potreb razpisala za šolsko leto 1972/73 potrebe za 68 učencev v obrtni šoli Slov. Bistrice. Prav tako bo v tem šolskem letu štipendirala 26 učencev na srednjih, višjih in visokih šolah za različne stroke.

Odobrena so že tudi sredstva za šolanje. V. H.

KULTURNA SKUPNOST SLOV. BISTRICA POTRDLA FINANČNI PROGRAM

Kulturna skupnost Slov. Bistrice je na osnovi programov dela, ki so ga dostavila kulturno umetniška društva in drugi s tega področja, sprejela program finančnega poslovanja za letošnje leto.

Za dejavnost na kulturno umetniškem področju, ki je letos pokazala še posebno razgibanost, bi potrebovali okoli 60 milijonov SD.

Potrebna finančna sredstva za zagotovitev te dejavnosti pa so že odobrili republiška skupščina iz sredstev za razvoj kulturne dejavnosti, občinska skupščina Slov. Bistrice in kulturna skupnost. Največji del teh sredstev bodo namenili dejavnosti KUD in SVOBOD na območju občine. V. H.

GORIŠNICA

25. junija: ameriški film ŠOK;

LJUTOMER

24. in 25. junija: ameriški film MASH;

28. in 29. junija: italijanski film SOVRAŽI SVOJEGA BLIŽNJEGA;

SLOV. BISTRICA

24. in 25. junija: angleški film KJE JE JACK;

28. in 29. junija: italijanski film GRIC ŠKORNJEV;

PTUJ

22. junija: italijanski film MAČKA Z DEVETIMI REPI ob 18. uri;

22. in 23. junija: italijanski film ČRNI GUSAR; 24. in 25. junija:

ameriški film MOZ ZAKONA; 25. junija: ob 10. in 16. uri: ameriški

film DVOJNIK V ŠKRIPCIH; 27. in 28. junija: italijanski film UPPER-SEVEN – HUDIČEV AGENT; 28.

junija ob 20. uri ameriški film Z GLAVO SKOZI ZID.

Vsako rad vsaj enkrat na leto pokaže, kaj se je naučil, za koliko je postal bogatejši. Tako so tudi ormoški otroci ob koncu šolskega leta v svojih vrtcih skupaj s tovarišicami vzgojiteljicami pripravili razstave svojih umetnin in konstrukcij. Slika prikazuje eno takšnih razstav v ormoškem vrtcu. Prikazan je le delček razstave, saj se je „raztezala“ kar v štirih prostorih.

Foto: jr

ATLETIKA

Drago Skok tretji v državi

Prejšnjo nedeljo, 11. junija, je bilo v Osijeku in Mariboru finalno atletskega tekmovanja za atletske pokal Jugoslavije v kategoriji st. mladincev in mladink. Tekmovanja se je udeležilo dvanajst najboljših iz vse discipline. Uvrstitev v dvanajsterico v državi je bil za Ptujčane že vsakakor uspeh. Fantje so se pomerili med seboj v Osijeku, dekleta pa v Mariboru. Pri mladincih so kot ekipa zmagali domačini oz. Osješka Slavonija. Drago Skok je sunil kroglo 12,62 m in tako osvojil odlično tretje mesto v državi, kar je do sedaj praktično največji uspeh ptujških atletov v zadnjih letih. Tudi Stajnko Tonček je v teku na 400 m dosegel osebni rekord, saj je progo pretekel v času 49,7, kar ga je uvrstilo na prav tako dobro četrto mesto. V Mariboru je tekmovala s časom 13,3 osvojila deseto mesto in tako prinesla društvu tri dragocene točke.

V ekipnem prvenstvu za APJ in APS so Ptujčani dosegli za pogoje, v katerih vadijo, dobre rezultate. Kako pa bo na posamičnem državnem prvenstvu, ki bo prihodnji mesec v Splitu, Kranju in Banja Luki pa bomo se videli. Želimo jim vsaj takih uspehov, kot so jih dosegli do sedaj. OP

PRAPOR ZRVS IVANJKOVCI

Nadaljevanje s 6. strani)

je tekmovalo skupaj 105 tekmovalcev.

V streljanju s polavtomatsko vojaško puško je zmagal Franc Kelemina iz Grab pri Središču ob Dravi. Drugi je bil Marjan Vnuk iz Ivanjkovec, medtem ko si tretje, četrto in peto mesto delijo Ivan Ivančič iz Ivanjkovec, Friderik Meško iz Velike Nedelje in Boris Vrbančič iz Ivanjkovec.

S polavtomatsko puško je najbolje streljal Jože Kuhar iz Središča ob Dravi, drugi je bil Mirko Tušek iz Velike Nedelje, tretji pa Stanko Zidarič iz Ormoža.

Ekipno je zmagala skupina članov krajevne organizacije ZRVS Središče ob Dravi. Ekipo so sestavljali Franček Sala, Ivan Horvat, Franc Kelemina, Otmar Medik in Ivan Savora. Druga je bila ekipa Velike Nedelje, tretja pa Ivanjkovec.

Nagrade in priznanje je razdelil zmagovalcem predsednik občinske organizacije ZRVS Ormož Edvard Pajek.

Osnovna šola Ivankovci je ob slavnostnem razvijanju prapora pripravila tako lep in pester program, da ji je tamkajšnje krajevno združenje ZRVS podarilo nekaj knjig za pionirsko knjižnico.

jr

ZLATA POROKA V PTUJU

17. junija 1972 je bila na matičnem uradu v Ptujju zlatoporočna svečanost.

Zakonski par GAVEZ (Terezija, roj. Zuran 14. oktobra 1900 v Gruškovicu in Anton, roj. 1. junija 1887) sta po petdesetih letih zakona ponovno stopila pred matičarja.

V letih skupnega življenja sta marsikaj prestala, saj življenje v strmih, haloških hribih, kjer sta imela posestvo, ni bilo posuto z rožicami.

Sedaj, ko sta se preselila k sinu, v Budino pri Ptujju, živita mirno in prijetno življenje ob dobri oskrbi in v krogu svojih najožjih prijateljev in v devetih vnukov.

Odbornik SO Ptuj Franc Tomažič in matičarka Breda Sever sta jima po končanem poročnem obredu čestitala k jubileju in jima želela še mnogo let mirnega življenja.

TEKST IN FOTO: PETRA LANGERHOLC

MIRKO ŠOSTARIČ:

Izleti v ptujsko okolico in preteklost

(Nadaljevanje)

Onstran mostu čez Dravo je na desnem bregu bilo nekoč splavarsko pristanišče in mitnica: tu so prodajali vinogradniško kolje in „tankali“ vino za nadaljnjo vožnjo po Dravi. Mostišče je nekoč krasila lepa baročna skupina Nepomuka in dveh angelov. Gladina Drave ima tu nadmorsko višino 205 m.

Mi se pa od tod odpravimo na planinsko pot skozi Haloze. Prvi „vzpon“ nas popelje na grad Borl vrh 50 m visoke pečine iz litavskega apnenca, v nadmorski višini 257 m. Kogar ne veseli plezalna tura po severni steni, naj krene po namerkirani, zložni južni poti skozi naravni park — namesto, da bi sledeč markacijam, užival v hrupu in smradu motornih vozil, ki ga zanesljivo pripelje do gostišča v gradu. Sam grad je slikovito postavljen vrh dominantne pečine in obvlada panoramo vsega Ptujkega polja, s terase pa je čudovit razgled do Pohorja, Maribora in jeruzalemskih goric, v ospredju pa vidimo ptujski, dornavski in velikonedeljski grad. Grad Borl je omenjen šele v 13. stol., čeprav je obstajal že prej, zaradi sporov med ogrskim kraljem in avstrijskim cesarjem pa je dolga stoletja užival davka prosto eksteritorialnost. V zadnji vojni so bili v gradu zapori gastapa in v kapeli je urejena spominska razstava. Nekdanjo zbirko starega orožja in drugih dragocenosti so raznesli že pred vojno.

Danes so v gradu s slikovito in edinstveno lego na Dravo gostišče s sobami za tujce, restavracija, kopalni bazen; v okolici so lepi izleti v Haloze. Proti jugovzhodu pridemo v dvajsetih minutah po poti skozi bukov in gabrov gozd na najvišji vrh vzhodnih Haloz, 412 m visoki Veliki vrh ali Vrbanjšak. Na njem še odkrijemo ostanke ruševin nekdanje cerkve sv. Urbana, ki je najbrž začela razpadati v jožefinski dobi; ruševine že zarašča goščava. V gozdu na vzhodnem pobočju Vrbanjšaka vidimo sledove nekdanjih kamnolomov litavskega apnenca.

Ker smo na Vrbanjšaku hkrati na najvišji vzpetini vzhodnih Haloz, si to pokrajino od tod najlaže ogledamo. Miocensko hribovje sestoji iz laporjev, peščenjakov (delno apnenčastih), apnenca in peščene gline. Litavske apnence najdemo med Borlom iz Zavrčem, v povirju Bele, v gozdu Belšak; potok Bele se izliva v Dravo tik pod borlskim gradom. Manjši apneniški otok je že na Hrvaškem pri Vinici na Ravni gori pa so celo kraški pojavi in po njej teče južna meja Haloz na Hrvaškem, ki se, na vzhodu končajo v čudovitem arboretumu v gradu v Vinici.

Haloško gričevje se proti jugovzhodu vedno bolj dviga in doseže 504 m pri Sv. Avguštinu, v Ložinah 540 m, po stari avstrijski karti pa celo 568 m. Najvišja vzpetina je Rogavec s 624 m. Ravna gora, Rogaska gora in Boč so dejansko začetek Karavank, ki kot ozka stena segajo do Vrat pri Trbižu. Haloško gričevje dosega večje višine kot Slovenske gorice, ima bolj strma pobočja in ožja slemena, k temu so še grebeni bolj nepravilno razvejani.

V vzhodnih Halozah je celo več vinogradov kot v Slov. goricah, do 35 % površine, v zahodnih pa postajajo vedno bolj gozdnate, v Ložinah 57 %! Naselja so majhna: okoli župnijskih središč v Zavrču, Cirkulanah, Leskovcu, Podlehniku, Zetalah. Trg Makole leži na zahodnem koncu, Ptujška gora in Rogatec pa sta zunaj Haloz.

Nadaljevanje prihodnjic

ZAPIS O VIDEMSKEM ŠOLSLEM PEVSKEM ZBORU

Ko zaori pesem . . .

Krivični bi bili, če ne bi ob jubileju, ki ga te dni slavi videmski sola skupaj z 19-članskim učiteljskim kolektivom ter z nekaj nad 430 učenci, ko praznujejo 250 let pouka v tem kraju pod vzhodjem Haloz, ob Dravinji, posebej zapisali nekaj vrstic tudi o videmskem šolskem pevskem zboru, ki ga vodi glasbena učiteljica Jožica SOKO.

Prav ta pevski zbor, ki ga

pevski zbor povabili na Češko, kjer so gostovali v več čeških mestih, med drugim v Karlovih Varih, Jirkovu, Kadnju, Pragi, kjer je nastopilo kar 55 mladih pevcev, ki so večinoma doma v Halozah, nekateri pa tudi v dolini, Pobrežju, Lancovi vasi in drugje. Vsi ti mladi ljudje najdejo poleg učenja, mnogi tudi še poleg dela, ko pomagajo starišem doma na kmetijah, čas za

Najmlajši Videmčani pojo ob 250 letnici pouka v Vidmu.

sestavljajo učenci od prvega do osmega razreda, so ob jubileju pouka v Vidmu pri Ptuj pripravili poseben samostojen koncert pesmi ter za svoje ubrano petje poželi pred zbranim občinstvom, zlasti pa še številnimi gosti, ki so ta dan, mnogi med njimi, prvič prišli v to vas pod Halozami, buren aplavz in to jim je tudi edino „plačilo“ za vse tiste preštevane ure, ki jih prebijajo ob večerih oziroma po solih, ko pilijo svoje glasilke in glasove, da potem vse izzveni lepo ubrano — harmonično.

Kot so mi povedali starejši Videmčani, so tu še pred leti imeli tudi dokaj ubrani pevski zbor, ki pa je v zadnjem času nekako popustil. Nastopi se edino ob žalnih svečanostih, ko zapoje v slovo sovasčanu, ki se je poslovil od življenja. Vrzel oziroma tradicijo videmskih pevcev so prevzeli mladi, tisti, ki se šele pripravljajo za življenje, pevskega duha pa jim vliva glasbena učiteljica Jožica Soko, ki je prišla na videmsko solo poučevati leta 1963. Uspehi so se kmalu pokazali.

Videmski mladinski pevski zbor je že 1969 leta prejel na mladinskem pevskem festivalu v Celju bronasto plaketo, kar je nedvomno lep uspeh. Ta uspeh videmskih mladih pevcev je navdušil tudi nekatere taktatne goste iz Češke, ki so ta mladinski

Po obisku umetnikov iz Dragačeva

Umetniško skupino Dragačevcev iz zahodne Srbije sestavljajo pevci, igralci in trobentači, ljudje z dežele. Prišli so v svojih slikovitih narodnih nošah in nas navdušili s svojimi narodnimi pesmimi in plesom. To ni bilo težko, ker je ohranjeno v ljudeh navdušenja za pesem in ples v narodnem stilu.

Navdušuje nas, da so ti ljudje sredi najnujnejšega dela zapustili svoje delo, da bi prišli med nas in nas obljeli kot svoje stare znance in prijatelje.

Rojen sem bil v Dragačevu. Bil sem otrok, ko so zanedele vojaške trobente v juliju 1941 leta. Dragačevci so stopili v boj za osvoboditev. Toda sovražnik je bil

močan in borci so se morali umakniti v Bosno.

Ostala so dekleta, ki so peli svojimi fanti:

Sa Ovčara i Kablara, Čobanica progovara: družo Tito, milo lice, kad čes doči u Užice, kad čes doči u Užice, i dovesti jedinice.

Da ja vidim moga mila, kako četom paradira, kako četom paradira, a za mene ne razbira.

Ze deset let se koncem vsake poletja zbere v Guči sredi Dragačeva mnogo trobentačev in ti z gostimi melodijo prično edinstveni ljudski zbor pri nas in najbrž na svetu.

Na tem zboru, ki traja nekaj tednov, tekmujejo skupine trobentačev cele države. To je nekakšno praznovanje z izbranimi ljudskimi jedili in specialitetami. To je res ljudskih običajev, narodnih in ročnih del in ljudske umetnosti.

Folklorna skupina, ki je gostovala v naših krajih, je enoten umetniški sestav, čeprav so to ljudje z delom in v različni starosti (od 20 do 70 let) je požela že velike uspehe: beograjskem in koperskem festivalu in ki se pripravlja na gostovanje inozemstvu.

Milojko Radić

Ob razstavi

SLIKARJA SAMORASTNI
KOLOMANA BEZNECA
RAZSTAVNEM PAVILJONU
DUŠANA KVEDRA V PTUJU

V dneh od 21. junija do 5. julija tega leta razstavlja v razstavni paviljonu Pokrajinskega muzeja v Ptuj svoja dela slikar samorastnik Koloman Beznec iz Murske Sobote. Slikarjeva osnova usmeritev je v živna interpretacija pomurske pokrajine in predvsem njenega človeka. Pri čemer se poskuša čim bolj približati notranjim vzgibom in gove življenjske demonstracije. Najsi bo ta akcijska in bučna ali intimna in zadržana. Slikar in svojo materijo v realističnem oblikovanju, ki jo posreduje z ljubeznivo deskripcijo in poenostavljeno oblikovanju, pri čemer poskuša čim več karakterističnih formalnih in kolorističnih elementov, iz katerih gradi svoje kompozicije, ki mu posredujejo pejzažno, genrsko in tihožitno motiviko.

Več o umetniku in njegovem delu bomo povedali v naslednjem številku, ko bomo detajlneje predstavili njegov razstavljeni opus.

ZLOMIL ZAPORNIČO

Na cesti II. reda v vasi Pušenci pri Ormožu se je na železniškem prelazu pripetila prometna nesreča zaradi premajhne previdnosti mopedista.

Anton Žunec iz Hardeka pri Ormožu, elektrikar, se je peljal po cesti iz Ormoža proti Središču. Ko je peljal proti železniškemu prelazu v Pušencih, zaradi močne svetlobe vzhajajočega sonca ni opazil, da so zapornice spuščene. Pri trčenju s železno zapornico zlomil, sam pa dobi telesne poškodbe po glavi, rokah in nogah. Pomoč so mu nudili v ormoškem zdravstvenem domu. Škoda je za približno 2.000 din.

ZA VII. KONGRES ZKS

Minuli petek popoldne so se v Ormožu sestali člani komunistične občinske konference ZKS in predsedstvom sekretarke inž. T. Zije Stefančič razčlenili politično-ekonomske razmere ter organizirali svojo delovno skupino, ki bo skušala sko stanje v občinski organizaciji zveze komunistov. Posebej so osvetlili nekatere probleme z vidom učinkovitosti in vpliva ZK. Vsebuje razprave in že pripravljenih gradiv bodo posredovali centralnemu odboru SKS, ki pripravlja materijo za VII. kongres slovenskih komunistov.

Pionirji so branili Podlehnik

Med učenci osnovne šole v Podlehniku je prejšnji teden potekalo šolsko tekmovanje. Imeli bomo zadnji šolski dan v tem šolskem letu... Toda ne bomo se žogali, šli se bomo na splošno ljudski odpor. Izvedli so uspelo vajo priprav na splošno ljudski odpor. Zjutraj so prišli v šolo polni pričakovanja in kot bi se na temo rekli - bili so "razpoloženi". Natanko ob 8 uri so poslušali prek šolskega govornika naslednje obvestilo: "Sovražnik se je utaboril na levem bregu Drave v bližini Ptuj. Pričakujemo, da bo danes napadel Dravo in izvedel zračni napad na Podlehnik. Bodite pripravljene. V primeru napada, bomo takoj zapustili šolo in kar se da hitro zbežali v bližnji gozd..." Učenci in učitelji so ostali v napetem pričakovanju. Ob osmi uri pet minut je sledil alarm za evakuacijo iz šole... Brez panike je

okoli 400-članska šolska družina zapustila svetle šolske učilnice v izredno dobrem času dveh minut in 40 sekund. Zavetišče so si poiskali v bližnjem gozdu. Po končanem "napadu" na šolo so pripravili še orientacijsko patrolni pohod in nekatera športna tekmovanja. Za učence je bila še posebej zanimiva razstava vojaškega orožja, ki jo je pripravil Josip Tomažič iz oddelka za narodno obrambo pri skupščini občine Ptuj. Učenci so z velikim zanimanjem poslušali razlago o posameznih vrstah orožja, najboljši v športnih srečanjih in na "partizanskem" pohodu, so smeli za nagrado tudi streljati z vojaško puško. To je bilo za mnoge veliko doživetje in nepozabni dan. Po oceni Radovana Verka, ravnatelja podlehniške šole in celotnega učiteljskega kolektiva, je vaja v celoti uspela, izredno zadovoljni pa so bili tudi učenci. Partizansko kosijo, ki so ga pripravili po končani vaji - jim je izredno teknilo. jk

ŽAL MI JE BILO

Sreda je zame najnapornejši dan v tednu, zato pridem iz šole ob sredah vedno slabe volje. Tudi tega dne je bila sreda. Imeli smo pevске vaje, zato sem morala domov sama. Ze to me je spravilo v slabo voljo, saj ni nič kaj prijetno peščitati sam. Vso pot sem se jezila na blatno cesto in se izogibala luž, da ne bi prišla domov preveč blatna, ker bi me potem mama zopet ozmerjala. Ves čas sem se varovala pred avtomobili, ki so me srečevali ali dohiteli. Kot nalašč je tega dne peljalo po cesti mnogo več avtomobilov, kot ponavadi. Ze sem bila blizu doma, ko mi je nasproti pripeljal avtobus. Pomaknila sem se na rob ceste in obstala. Avtobus, ki je peljal prej po sredi ceste, je sedaj zavil proti meni, zapeljal v lužo, ki je bila nedaleč vstran od mene in potem si lahko mislite, kaj je sledilo. V trenutku sem bila vsa ometana s cestnim blatom in voda, ki je bila prej v luži, se je tedaj stekala z mojega plašča. Stekla na očalih sem imela nenadoma temna. To je bil tudi višek moje slabe volje. Bila sem prepričana, da je sofer avtobusa nalašč zavil v lužo, da bi me poškrpil. Domov sem prišla skrajno slabe volje. Najprej sem začela čistiti plašč. Zraven sem zmerjala ceste, luže in pa soferja, ki me je poškrpil. Medtem je prišla k meni mama in mi dejala, da ima kosilo zame že pripravljeno. „Ne bom nič jedla!“ sem se zadržala, kot da bi bila ona kriva moje slabe volje. Mama me je samo pogledala in ko sem se ozrla vanjo, sem opazila v njenih očeh začudenje in žalost. Njene oči so mi govorile: „Kaj sem ti storila? Zakaj si takšna, ko dobro veš, da ne preneseš tega, če nočeš jesti?“ Vse to me ni nič prizadelo, še naprej sem čistila plašč, kot da mama sploh ni v sobi. Mama je z žalostnim obrazom odšla. Kmalu za tem je pritekkel k meni mali štiriletni Bojan, ki ga imam sicer zelo rada, toda tokrat sem ga sunila vstran od sebe in zakričala nanj, čes kdo ga je klical. Umaknil se je, toda kmalu se je vrnil s koščkom čokolade. „Boš čokolado?“ me je nagovoril skoraj boječe. „Ne bom. Pusti me že enkrat v miru!“ Stopil je za korak nazaj, se preplašeno ozrl vame in stekel iz sobe. Vedela sem, da sem ga zelo užalila in da bo jokal, saj joče vedno, kadar ga odbijem. Ze sem ga hotela poklicati nazaj, toda nekaj v meni me je ščuvalo: „Zakaj? Saj te vedno samo nadleguje!“

vendar je bilo, ko sem ga poklicala, naj mi prinese čokolado, vse v redu. Pri večerji je bilo vse po starem. Zdelo se mi je, da so že vsi pozabili, kaj se je zgodilo, v meni pa je še ostal ta spomin in se ne bo tak kmalu izbrisal. Anica Kopše, 8. r., OŠ Podlehnik

ČE NI MAME DOMA

Zunaj dežuje in Marku učit se ne da. Ker mame doma ni jo ven pobriše in zunaj po lužah caplja. Cap, cap, cap, kot medved po vodi caplja, cap, cap, cap, Marko že v skornjih vse mokro ima. Tok, tok, tok, dežek po njem kaplja. Marko že glavo in suknjo vso mokro ima. Au, au, au, Marko doma v postelji kriči, au, au, au, zdravnik mu injekcijo v ritko tišči. Nevenka Hvalec, OS, Naraplje

Nagrajenci rdečega križa

V soboto dopoldne so se v ormoški mestni grabi pomerili podmladkarji Rdečega križa v manju in spretnosti nudenja prve pomoči. Sodelovali so učenci in učence 7. razredov vseh ormoških centralnih osnovnih šol. Najprej so reševali testna vprašanja in nato pokazali praktično vezovanje ranjencev. Zmagala je ekipa osnovne šole Ormož, medtem ko si ekipi osnovnih šol Tomaž in

Miklavž delita drugo in tretje mesto. Velika Nedelja je bila četrta in Središče ob Dravi peto. Tekmovanje je potekalo pod strokovnim vodstvom dr. Petra Gašpariča in medicinskih sester. Vsi tekmovalci so dobili spominske značke, prve tri skupine pa tudi plakete občinskega odbora Rdečega križa Ormož. Tekst in slika: jr

Nagrajenci tekmovanja s svojimi vzgojitelji. Spominski posnetek.

BESEDA MLADIH — ENKRAT MESEČNO

Aktiv mladih novinarjev pri OK ZMS Slov. Bistrica bo v drugi polovici junija izdal letošnjo prvo številko svojega glasila „Beseda mladih“, ki bo v prihodnje izhajala enkrat mesečno in tudi večkrat, če bo za to potreba. Glasilo bo uredil štiričlanski uredniški odbor, izšlo pa bo v okoli 200 izvodov. Z njim bodo obveščali mlade iz sosednjih občinskih konvencij ZM, kakor tudi vse aktivne ZM v bistriški občini o doseženih rezultatih in bodočih nalogah mladine v občini. V. H.

POPRAVEK

V 21. št. našega lista je bil na 10. strani objavljen članek pod naslovom YU 3 DEU ključne te YU 3 DDR, katerega sestavek ne ustreza naslovu, ki se pravilno glasi „RADIO-AMATERJI DOBILI NOVE PROSTORE!“ in je povzet po ALUMINIJU! Bralecem in avtorju sestavka se za to napako opravičujem. F. M.

„Moj mož zelo rad zbolji za morskbo boleznijo, kapitan. Ali mi ne bi mogli povedati, kaj naj stori, ko ga napade ta strašna bolezen?“ Ni treba,“ odvrne stari pomorščaka, „to bo takrat že sam vedel.“

BIL SEM NA LOVU

Zjutraj, ko sem vstal, sem vprašal očeta, če lahko grem na lov. Dovolil mi je. Zbrali smo se pri Novi cerkvi. Potem smo odšli v gozdove. Lovili smo zajce, fazane, srne in lisice. Največ smo dobili fazanov. Vinko, Rodosek, Sattler in jaz smo bili gonjači. Ko smo šli mimo neke hiše, smo slišali, kako sta se mož in žena prepirala. Na lovu smo dobili tudi srne. Ko smo z lovom končali, smo šli domov. Za plačilo sem dobil fazana. Doma so bili tega veseli. Drugi dan smo šli v Majski in Dravinjski vrh. Tam so bili do štirih popoldne. Dobili smo mnogo zajcev. Potem smo se vrnili domov. Doma sem se še učil, čeprav sem bil utrujen. Bojan Potočnik 4. b/r. OŠ Podlehnik

NAŠ IZLET

Na izlet smo šli v petek. Peljali smo se z avtobusom. V Rogaski Slatini smo postali. V Kumrovcu smo izstopili. V Titovi rojstni hiši smo videli slike. V Krapinskih toplicah smo se kopali. Peljali smo se skozi cestne predore. Srečni smo se pripeljali domov. Iztok Kiko, 1. r., Ptujška gora

MOJ DOM

Doma sem na Podložah. Hodim v šolo na Ptujško goro. Moj atek je lovec. V službi je v Kidričevem. Mama ni v službi. Imam dva brata. In brat je v Ljubljani v lovi, drugi pa hodi v osnovno šolo v Majsperk. Pri nas doma je lepo. Hiša stoji blizu avtobusne postaje. Vida Jager, 1. r., Ptujška gora

NAŠA MUCA

Mi imamo muco. Spi na podstrešju. Letos je imela štiri mlade. Ime ji je Džudi. Večkrat se z njo igram. Na vrvico privežem gumbek in tekam pred njo. Džudi skače in lovi gumbek. Zelo rada pa lovi miške. Atek se je enkrat nad njo razjezil, ko mu je vzela klobaso. Dušan Erbus, 1. r., Ptujška gora

